

**SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS
BŰNMEGELŐZÉSI ÉS KÖZBIZTONSÁGI KONCEPCIÓJA**

2025.

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETÉS, A KONCEPCIÓ CÉLJA.....	4
II. A KONCEPCIÓ ALAPJAI.....	4
2.1. Jogszabályi háttér	4
2.2. A koncepció módszertani alapjai.....	5
2.3. Alapelvek.....	5
2.4. A közbiztonság és a bűnmegelőzés fogalma	5
III. SZOMBATHELY ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI	6
3.1. Szombathely rövid történelmi áttekintése.....	6
3.2. Földrajzi környezet.....	7
3.3. Vonzáskörzet és kapcsolatrendszerek.....	7
3.4. A népesség változása	8
IV. SZOMBATHELY BŰNÜGYI HELYZETE.....	8
4.1. Kriminálstatisztika.....	8
4.2. Regisztrált bűncselekmények számának alakulása 2011–2024 között	9
4.3. Rendőri eljárásban regisztrált kiemelt bűncselekmények számának alakulása.....	9
4.4. A 2020-as évek tendenciái, a bűnözés várható főbb változásai.....	12
4.4.1. <i>Kiskorúak által elkövetett bűncselekmények.....</i>	<i>12</i>
4.4.2. <i>Az online térben vagy informatikai rendszer felhasználásával – különösen a pénzüintézetek és ügyfelek sérelmére – elkövetett csalások kiber-kriminálisztikai és kiber-stratégiai értékelése.....</i>	<i>12</i>
4.5. Regisztrált elkövetők és elkövetések.....	13
4.6. Összegzés.....	14
V. A VAS VÁRMEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAMJAI	15
5.1. Gyermek- és ifjúságvédelmi programok.....	15
5.1.1. <i>OVI-ZSARU program</i>	<i>15</i>
5.1.2. <i>DADA program.....</i>	<i>16</i>
5.1.3. <i>ELLEN-SZER program</i>	<i>16</i>
5.1.4. <i>Az „Iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat (IBT)” program.....</i>	<i>16</i>
5.1.5. <i>„A Szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” program..</i>	<i>16</i>
5.2. Megelőző vagyonvédelem.....	17
5.3. Kiberbiztonság	17
5.4. Drogprevenció	17
5.5. A Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság saját kezdeményezésű bűnmegelőzési programjai	17
5.5.1. <i>„Leszerellek” drogellenes, felvilágosító program</i>	<i>17</i>
5.5.2. <i>„Időskorúak védelmében” program</i>	<i>18</i>
5.5.3. <i>„Bűnmegelőzési strandparti” program</i>	<i>18</i>
5.5.4. <i>„Biztonságos adventet kívánunk!” program</i>	<i>18</i>
VI. KATASZTRÓFAVÉDELEM ÉS POLGÁRI VÉDELEM	18
6.1. Tűzvédelemmel kapcsolatos feladatok	18
6.2. A védelmi és biztonsági igazgatás rendszere.....	19

VII. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁBAN RÉSZTVEVŐ EGYÉB SZEREPLŐK	20
7.1. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és szervei.....	20
7.1.1. Városrendészet	21
7.1.2. Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendvédelmi Bizottság.....	21
7.1.3. SZOVA Nonprofit Zrt.	22
7.2. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem	22
7.2.1. Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat	22
7.2.2. FÉHE Fogyatékossgal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Nonprofit Kft.....	23
7.3. Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet	23
7.4. Kábítószerügyi Egyeztető Fórum	24
7.5. Polgárőr egyesületek	24
7.6. Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó Egyesület.....	25
7.7. A civil szféra	25
7.8. Üzleti szféra	25
7.9. Média	25
VIII. BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK, PRIORITÁSOK, ÖNKORMÁNYZATI FELADATOK.....	26
8.1. A közbiztonság fokozásának kulcselemei	26
8.2. Közlekedésbiztonság fokozása a modern kihívások tükrében	27
8.3. Szociális, lakhatási és megélhetési problémák.....	28
8.3.1. Hajléktalansággal összefüggő problémák.....	28
8.4. Állatvédelem	29
8.5. A belterületen kárt okozó vadak elejtése	29
8.6. A modern kihívások önkormányzati kezelése	30
8.6.1. Online fenyegetések	31
8.6.2. Speciális krízishelyzetek kezelése.....	33
8.6.3. Városi energiaellátás és intézkedések tartós áramkimaradás esetén	33
8.6.4. Városi vízbiztonság és intézkedések tartós vízhiány esetén	34
8.6.5. Önkormányzati feladatok pandémiás helyzetekben	35
8.6.6. A migrációval összefüggő problémák kezelése	36
8.7. Közösségi rendészet.....	36
8.8. Szemléletformálás a közösségi segítségnyújtás erősítése érdekében	37
IX. CÉLOK, NYOMONKÖVETÉS, CSELEKVÉSI TERV	38
9.1. Célok kijelölése	38
9.2. Nyomonkövetés, értékelés	38
9.3. Cselekvési Terv, pénzügyi források.....	39

I. BEVEZETÉS, A KONCEPCIÓ CÉLJA

Magyarországon a rendszerváltozás óta a bűnözés szerkezete és a jellemző bűncselekmények folyamatosan változnak, mivel a társadalmi, gazdasági és technológiai átalakulások új típusú jogsértéseket hoztak felszínre, miközben a hagyományos bűnözési formák jelentősége fokozatosan átalakult. A közbiztonság érték, amelyet meg kell őrizni, tovább kell erősíteni.

Szombathely Megyei Jogú Város általános közbiztonságának megítélése az országos átlagnál jobb, a közterületen elkövetett, a lakosság szubjektív biztonságérzetét jelentősen befolyásoló bűncselekmények száma elenyésző. A város 2006-ban alkotta meg előző bűnmegelőzési és közbiztonsági koncepcióját. Az azóta eltelt két évtized változásai tették szükségessé a dokumentumban foglaltak aktualizálását és új stratégia kialakítását.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának a közbiztonsági és bűnmegelőzési filozófiája megfogalmazásával kifejezett törekvése a megvalósítandó célok, illetve prioritások kijelölése, a végrehajtás meghatározása, az abban résztvevő szervezetek nevesítése, továbbá korszerű társadalmi bűnmegelőzés szellemében megfelelő keret biztosítása, az alapvető emberi jogok érvényesítése, az életminőséget javító közbiztonság megteremtése, a jogsértéseket előidéző okok és a sértetté válás veszélyének csökkentése, a bűncselekmények eredményes megelőzése, a lakosság és az anyagi javak védelme érdekében tevékenykedők közötti párbeszéd megteremtése.

II. A KONCEPCIÓ ALAPJAI

2.1. Jogsabályi háttér

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja értelmében a helyi önkormányzat a helyi közügyek, a helyben biztosítható közfeladatok körében közreműködik a település közbiztonságának biztosításában. Az Önkormányzatnak ezen felhatalmazás alapján jogában áll saját közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégiáját megalkotni és megvalósításáról gondoskodni.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény III. fejezete a települési önkormányzat és a rendőrség kapcsolatát, együttműködését határozza meg. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény, valamint a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény is bűnmegelőzési feladatokat határoz meg.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény alapján a katasztrófavédelem nemzeti ügy. A védekezés egységes irányítása állami feladat. Minden állampolgárnak, illetve személynek joga van arra, hogy megismerje a környezetében lévő katasztrófaveszélyt, elsajátítsa az irányadó védekezési szabályokat, továbbá joga és kötelessége, hogy közreműködjön a katasztrófavédelemben. A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (Vbö.) átalakította a különleges jogrendre való felkészülésre és a védekezésre, válságkezelésre vonatkozó szabályokat.

2.2. A koncepció módszertani alapjai

A 1087/2011. (IV.12.) Korm. határozattal létrehozott Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács a Kormány elé terjesztette a társadalmi bűnmegelőzés új nemzeti stratégiáját, amely alapján a Kormány a 1291/2023. (VII.19.) Korm. határozatban hagyta jóvá a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiát (2024–2034) és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia 2024–2025. évekre vonatkozó intézkedési tervét. A Stratégia széles körben a teljes társadalmat átfogóan megvalósítandó feladatokat tartalmaz, és jelen Koncepció módszertani alapját képezi. A Stratégia a hazai bűnmegelőzés szereplői között, a bűnmegelőzés koordinálásában kiemelten említi az önkormányzatokat, amelyeknek aktív, kezdeményező szerepet kell játszaniuk a helyi közösség biztonságát szolgáló tervek elkészítésében és végrehajtásában. Kezdeményező szerepük van a helyi jelzőrendszerek, a legkülönbözőbb együttműködési formák szervezésében, a helyi bűnmegelőzési programok koordinálásában, végrehajtásában, valamint folyamatos értékelésében. A helyi önkormányzat ösztönzi és motiválja a helyi közösség szakmai és civil önszerveződéseit, működteti a közterület-felügyeletet. Fontos szerepet tölthet be a társadalmi igények megfelelő becsatornázásával a bűnmegelőzés együttműködési rendszerében. Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzésben az önkormányzatok, mint a területrendezésért, településfejlesztésért felelős hatóságok elengedhetetlen szerepet játszanak. Hatósági jogkörben ugyancsak megemlíthető az önkormányzatok szerepe a helyi intézmények, gazdasági szereplők működésének szabályozásával kapcsolatosan, valamint fenntartóként jelentős befolyása van az adott település szociális ellátórendszeréhez.

A Stratégia ösztönzi az önkormányzatokat, hogy a vármegyei bűnmegelőzési tanácsok, illetve a vármegyei rendőr-főkapitányságok bevonásával 2025. december 31-ig dolgozzák ki a közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégiájukat, valamint amennyiben már rendelkeznek stratégiával, azt vizsgálják felül és korszerűsítsék.

2.3. Alapelvek

A Koncepció megalkotása és az abban foglaltak végrehajtása során többek között az alábbi alapelvek szem előtt tartása szükséges:

- Az emberi méltóság és az alapvető emberi jogok tiszteletben tartása: A bűnmegelőzés szabályozott keretek között zajló, felelősséggel járó olyan tevékenység, amelynek érvényesítése során tiszteletben kell tartani az emberi jogokat, követni kell az alkotmányos jogállam elveit.
- Arányosság elvének érvényesítése: A beavatkozás módjának megválasztásakor figyelemmel kell lenni az arányosság elvére, törekedni kell az egyéni autonómia és a közösségi kontroll egyensúlyára.
- Kirekesztés elkerülése: A társadalmi bűnmegelőzés rendszere a társadalmi igazságosság elvén alapul, törekedni kell a társadalmi kirekesztés, az előítéletesség elkerülésére és a biztonsághoz fűződő érdekek érvényesítésére.
- Megbélyegzés elkerülése: Tiszta felelősségi viszonyok és világos, jól körülhatárolt szerepek rögzítésével el kell érni a bűnözés és áldozattá válás csökkentését, ugyanakkor bűnmegelőzés címén kényszerítő vagy megbélyegzést eredményező módon nem szabad beavatkozni.

2.4. A közbiztonság és a bűnmegelőzés fogalma

Közbiztonságon az állampolgári jogok és kötelezettségek gyakorlati, folyamatos érvényesítésének biztonságát értjük, nevezetesen azt, hogy a mindennapi rendes tevékenységében senkinek sem kell súlyos veszélyekre számítani, és ha ilyenek mégis bekövetkeznek, akkor az állampolgár gyors és biztonságos segítségre, beavatkozásra számíthat az állam – és ezen belül az önkormányzatok – erre hivatott szerveinél.

A modern európai felfogás szerint a közbiztonság olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségeik tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességei és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki. A közbiztonság egy állapot, amelyben az embereknek nem kell bántódásra, veszélyekre számítaniuk, ha pedig ilyenek bekövetkeznek, segítségre lelnek az állam erre hivatott szerveinél. Ez egy ideális állapot, ami ösztársadalmi méretekben nem kivitelezhető. Tökéletes biztonság nincs, legfeljebb egy optimális biztonsági szint érhető el. A közbiztonság állapotát, mint adott helyre és időpontra érvényes helyzetet szükséges meghatározni. A közbiztonság összetevői – a fogalom egyes oldalai – jellemzik az adott térség helyzetét, illetve azt, hogy milyen hiányok mutatkoznak a közbiztonság ideális állapotán.

Bűnmeqelőzésen azt a társadalmi együttműködést értjük, amely az állam és intézményei irányításával, a jogszerű lakossági önszerveződések támogatásával, céltudatos közösségi összefogással szervezi és biztosítja a jogkövető többség védelmét a törvénysértő magatartásokkal szemben, ha szükséges, külső, törvények által biztosított beavatkozásokkal azokba a társadalmi folyamatokba, amelyek a bűnözést kiváltják. Bűnmeqelőzés minden olyan intézkedés és beavatkozás, melyek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, az állampolgárok biztonságérzetének minőségi javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést előidéző okok hatásainak mérséklésével, vagy a sértetté válás megelőzésével. A bűnmeqelőzés három fő iránya:

1. a bűnelkövetést kiváltó, vagy azt elősegítő okok csökkentését célzó (általános),
2. az egyes bűncselekmények és devianciák lehetőségét korlátozó (különös), valamint
3. az egyén védettségét, a sértetté válás elkerülését befolyásoló (speciális) preventív tevékenység.

Az Önkormányzat bűnmeqelőzésben betöltött szerepének egyik legfontosabb eleme a koordináció és az együttműködés, hiszen a társadalmi bűnmeqelőzést alapvetően az Önkormányzat képes összefogni és koordinálni. Az Önkormányzatnak kell kialakítani a partnerséget saját szervezete és a társadalmi bűnmeqelőzés egyéb szereplői között.

III. SZOMBATHELY ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Ahhoz, hogy megvizsgáljuk Szombathely közbiztonsági és bűnmeqelőzési helyzetét és kitűzzük az ezzel kapcsolatos feladatokat, megalapozásként szükséges áttekinteni a város történelmi, földrajzi és demográfiai jellemzőit.

3.1. Szombathely rövid történelmi áttekintése

Szombathely egyike hazánk legrégebb településeinek, mai képe a mintegy kétezer éves szerves és folyamatos fejlődése során alakult ki. Fejlődése négy nagyobb korszakra tagolható. Az első, a honfoglalás előtti időszak, elég viharos és széttagolt volt. A város fénykorát az I-III. század között élte, amikor katonai és bírósági központ lett, azaz jelentős funkcióval bírt. A IV-IX. század között a támadások és a földrengés miatt csaknem elpusztult, nem volt központi település, Szent Istvánig a salzburgi érsekség alá tartozott.

A X-XVIII. század között a város csendes középkori kereskedőváros volt, a győri püspökséghez tartozott. A város igazi fejlődése a XIX-XX. század fordulója környékén történt, amikor kialakult a belváros mai képe, tervszerű városfejlesztés és rendezés révén. Műszaki és kommunális infrastruktúrája a legmodernebbek közé tartozott hazánkban.

Trianon megfosztotta Szombathelyt háttér-területeinek nagy részétől, s határ menti várossá tette. Fejlődése lelassult, a két világháború között a polgárvárosok tipikus képét mutatta. Gazdasága stagnált, de a kulturális élete pezsgett, az egészségügy terén pedig fejlődött (kórház létesült). A II. világháború utolsó szakasza nagy pusztítást okozott Szombathelynek. A II. világháború után elzárt nyugati határ menti településsé vált, ahová 1960-ig csekély központi fejlesztés és beruházás érkezett. Az 1960-as évektől indult meg az iparosítás, vándorlás révén jelentősen megnőtt a város lélekszáma, s ez elindította a többszintes lakótelepek építését. Jelentős városrendezés valósult meg, több település hozzácsatolásával kialakult a mai városszerkezet. Újból jelentős funkciókhoz jutott Szombathely (oktatás, kultúra, államigazgatás).

Szombathely jellegzetesen nyugati típusú arculatú város, amelyet a horizontálisan sűrű, vertikálisan pedig tagolt, s összességében városias arculatú beépítés jellemez. Nagy az emeletes épületek aránya, a városközpontot a közepes, a tömbös beépítésű lakótelepeket a közepes és a magas, míg a külső lakóterületeket és a belváros széleit alacsony beépítés jellemzi. Szombathelyen a fésűs, falusias beépítést kivéve mindegyik típus előfordul, jelentős az aránya a többszintes és a földszintes zárt beépítésnek. Napjainkban terjed a családi házas beépítés, és örömdetesen beépülnek a városközpont foghíjai is.

3.2. Földrajzi környezet

A város az Alpokalján, a Perint és Gyöngyös patakok lapályán fekszik ott, ahol a Kisalföld sík vidékét az Alpokalja dombos-hegyes tájai váltják fel. Tengerszint feletti magassága kb. 220 m, de mivel dombokra épült, a városon belül is jelentős szintkülönbségek vannak.

Az ókori Szombathely (Savaria) területét már a római korban is fontos utak kapcsolták a birodalom többi pontjához. A megyeszékhelyet ma is több fontos országos közút érinti. A városon mennek keresztül a 87-es, 89-es országos jelentőségű közutak, valamint a 86-os főút, mely E/65 jelzéssel az európai közlekedési hálózat részét képezi. Belföldi és nemzetközi szerelvények egyaránt befutnak vasútállomására.

Szombathely város környezeti állapota az országos átlaghoz viszonyítva jó. Ha ennek az okait keressük, akkor a teljesség igénye nélkül meg kell említeni, hogy ebben az Alpokhoz közeli elhelyezkedés, a nehézipar alacsony részaránya, valamint a kedvező infrastrukturális ellátottság egyaránt közrejátszik.

A város felszíni vízfolyásai a Perint, a Gyöngyös (mely a városon keresztül egy mesterséges csatornában folyik), valamint az Aranypatak. Ez utóbbi táplálja a város nyugati részén lévő Csónakázó tavat.

A város és környékének éghajlata mérsékelten hűvös kontinentális. Évente átlagosan 700 mm csapadék hullik, de igen nagy a csapadékhozam változatossága. Az évi csapadék mennyiségnek kb. 62 százaléka a nyári félévben hullik, a legcsapadékosabb hónap a július, a legszárazabb a január.

3.3. Vonzáskörzet és kapcsolatrendszerek

Szombathely vonzáskörzetébe 51 település tartozik. A 817 km² kiterjedésű térség Vas vármegye területének és településeinek egynegyedét öleli fel. Abszolút domináns Szombathely vonzása kb. 15 település tekintetében, ahonnan az aktív keresőknek több mint a fele jár a megyeszékhelyre dolgozni, míg további 15 településről a keresők majdnem

fele. Ezen települések lakói nem csak a munkába járást illetően, hanem kulturális, egészségügyi, sport és egyéb területek tekintetében is szorosan kötődnek Szombathelyhez.

A szombathelyi és a Vas Vármegyei Önkormányzat közötti kapcsolat folyamatossága és kiegyensúlyozottsága érdekében a két önkormányzat vezetői és képviselői közötti egyeztetések rendszeresek, melyek egyaránt érintik a futó és a tervezés alatt álló közös ügyeket, fejlesztési elképzeléseket. Az Önkormányzat ezenkívül jó kapcsolatot ápol a város egyházi vezetőivel, közösségeivel is.

Szombathelynek széles körű kapcsolatrendszere van országos, regionális, vármegyei és kistérségi szinten egyaránt. A város tagja a Megyei Jogú Városok Szövetségének, a szakmai bizottságok munkájában aktívan vesznek részt a delegáltak. Több ízben adott már otthont a különböző bizottságok üléseinek. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata számos további szervezetben, egyesületben, szövetségben rendelkezik tagsággal.

3.4. A népesség változása

Szombathely népessége a város vasúti csomóponttá válásával és a betelepülő iparral együtt indult gyors iramú növekedésnek. A város népességnövekedését a központi fejlesztések és a környező falvak népességének elszívása biztosította. Az ezredfordulón a népesség drasztikusan csökkenni kezdett az országos mutatókkal egyetemben. A megyeszékhely nem tudott kellő számban és árban kedvező kertes, családi házas lakóterületeket kínálni, ezért a kiköltözések nagy száma miatt a város lakosság száma fogyott, miközben a környező agglomerációs területen növekedett.

Év	1900	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2010	2018	2025
Népesség	29959	37289	42275	46379	50935	47589	54758	64485	65297	85617	81920	79438	76334	73065

IV. SZOMBATHELY BŰNÜGYI HELYZETE

A város közbiztonsága és bűnmegelőzése tekintetében a legfontosabb szerv a Szombathelyi Rendőrkapitányság, amely az alábbiakban összegezte a város bűnügyi helyzetét, az abban tapasztalható változások tendenciáit.

4.1. Kriminálstatisztika

Vas vármegye, ezen belül Szombathely Megyei Jogú Város bűnügyi helyzetének ismerete kiemelt fontosságú a bűnmegelőzési stratégia beavatkozási területeinek és intézkedéseinek meghatározása tekintetében, hiszen ezen adatok segítségével tárhatók fel a bűnelkövetővé vagy áldozattá válás szempontjából leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok, valamint a kriminalitás szempontjából legfertőzöttebb területek.

Egy ország, vármegye, illetve egy város bűnügyi helyzetének megismerése és bemutatása összetett feladat, amelyhez a kriminálstatisztikai adatok elemzése jó kiindulópontot jelent. A statisztikai elemzés segítségével képet kaphatunk a bűnözés volumenére vonatkozóan, megismerhetünk tendenciákat, kitérhetünk az elkövetők és áldozatok szociodemográfiai jellemzőire, azonban szem előtt kell tartani, hogy a statisztika nem szolgál kielégítő válasszal minden – a bűnmegelőzés számára releváns – kérdésre. Figyelembe kell vennünk a statisztika korlátait, mindenekelőtt a látencia jelenségét, hiszen az elkövetett bűncselekmények egy része nem jut a hatóság tudomására.

Fontos figyelembe venni a szabálysértési adatokat, hiszen hábár társadalomra való veszélyességük csekélyebb, és nem kerülnek be a kriminálstatisztikai adatok közé, a társadalom biztonságérzetét mégis jelentősen befolyásolhatják. A társadalom tagjai egy jogsértés észlelésénél nem tesznek különbséget értékhatár szempontjából, így a szabálysértések is éppúgy hatással vannak a szubjektív biztonságérzetre, mint a bűncselekmények. Összeségében elmondható, hogy a statisztika fontos, de nem elegendő forrása a bűnügyi helyzet megismerésének.

4.2. Regisztrált bűncselekmények számának alakulása 2011–2024 között

A bűnözés mértékének csökkenése európai tendencia. A rendszerváltást követően először lassú csökkenés volt megfigyelhető a regisztrált bűncselekmények számában, majd 2013-tól kezdődően ez a tendencia felgyorsult. Szombathely városában – az országos adatoknak megfelelően – szintén 2013-tól érezhető a bűncselekmények számának csökkenése, amely számok 2024. évben 1807-re redukálódtak. Az Egységes Nyomozó Hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (röviden: ENYÜBS) adatok alapján az összes rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények száma 2011-2024 évek között az alábbiak szerint alakult:

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3 726	3 346	2 467	2 577	2 302	1 608	2 070	1 387	1 368	1 367	1 155	1 363	1 880	1 807

A szabálysértési adatokat vizsgálva hasonló tendencia rajzolódik ki, mint a regisztrált bűncselekmények esetében. 2013-tól folyamatos csökkenés tapasztalható, amely 2022-re meghaladta az 50%-ot.

4.3. Rendőri eljárásban regisztrált kiemelt bűncselekmények számának alakulása

Szombathely városnak, mint Vas vármegye megyeszékhelyének mindig jelentős szerepe volt a megyei bűnözés alakulásában. A Szombathelyi Rendőrkapitányság illetékességi területén a rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények alakulása 2010-2024. évi összevetésben azonban változó képet mutat. Az alábbi táblázat az Országos Rendőr-főkapitányság által meghatározott 14 kiemelten kezelendő bűncselekmények számának alakulása szerint mutatja be az eltelt időszakot. Ide tartozik az emberölés, testi sértés, kiskorú veszélyeztetés, embercsempészés, garázdaság, önbíráskodás, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények, lopás, rablás, kifosztás, zsarolás, rongálás, orgazdaság, csalás és jármű önkényes elvétele.

A statisztikai adatokat figyelembevéve megállapítható, hogy az összes rendőri eljárásban regisztrált bűncselekményszám a COVID-időszak kivételével – amikor is a kialakult helyzet miatt visszaesés volt tapasztalható – a 2010-es év 3708-as bűncselekményszámának több mint a felére, 1807-re esett vissza. Az összes rendőri eljárásban

regisztrált bűncselekmények számának 2010-2024. közötti alakulását bűncselekmény típusonként az alábbi táblázat tartalmazza:

Szombathely város															
Rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények száma (ellővetés helye szerint)	Bűncselekmények száma														
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
a 2010. és a 2020-2024. évi ENY ŐBS adatok alapján															
Emberölés	2	2	3	4	0	1	1	2	2	0	0	0	0	1	1
Szándékos bűntudatos emberölés	2	2	0	2	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Emberölés kísérlet	0	0	3	1	0	0	0	1	1	0				1	1
Testi sértés	119	129	109	106	109	95	57	57	57	73	65	54	65	61	70
Súlyos testi sértés	51	42	40	47	39	43	24	26	27	39	38	33	34	43	36
Halált okozó testi sértés	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Kiskorú veszélyeztetése	11	18	6	5	5	2	3	23	5	0	2	11	6	7	12
Embercsempészés	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	10	11	15	1
Gazdasági	245	212	246	203	223	176	134	143	105	134	124	115	127	191	177
Önirészesítés	5	3	2	6	2	0	3	1	1	3	1	4	0	2	3
Kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények (az 1978. évi IV. törvény alapján a visszaélés kábítószerrel - terjesztés megtiltások tekintetében a 2012. évi C. törvény alapján kábítószer-kereskedelmi)	11	18	8	13	12	8	3	9	14	8	7	11	4	12	11
Lopás*	1 687	1 384	1 245	955	1 114	819	568	584	359	376	420	258	360	429	425
Személygépkocsi lopás	5	7	5	4	3	1	3	2	0	1	1	0	0	0	0
Zárt ajtóknál történő	102	29	27	18	36	24	7	8	3	7	14	10	3	11	3
Lakásbűntudatos	125	79	113	74	79	85	78	52	49	57	19	13	19	38	22
Rablás	45	18	17	8	12	5	6	3	0	2	5	2	1	2	5
Kifosztás	1	6	7	5	4	4	10	18	1	6	9	1	9	2	3
Zsarolás	12	5	11	3	6	4	0	2	15	5	5	3	1	5	4
Rungálás	142	110	87	79	76	71	60	78	66	59	64	65	74	59	98
Orgazdasági	3	21	19	3	16	13	0	2	0	2					
Csalás	257									117	128	112	145	204	259
Jármű-önkéntes elbűntetése	6	7	4	4	10	6	8	18	8	9	6	4	3	4	15
14 kiemelten kezelt bűncselekmény összesen	2 543	1 933	1 764	1 394	1 589	1 204	855	940	633	677	839	650	806	1 014	1 084
Közterületen elkövetett bűncselekmények (a kiemelten kezelt bűncselekmények körében)	747	661	623	418	307	258	239	171	222	246	281	227	293	397	381
Segítségnyújtás elmulasztása	5	12	9	5	4	4	6	6	1	7	1	5	6	7	4
Cserbenhagyás	1	6	2	3	1	1	3	4	1	2	3	4	2	1	1
Közterületen elkövetett bűncselekmény	966	885	837	684	535	487	447	467	451	526	523	433	591	688	592
Összes rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmény	3 708	3 726	3 346	2 467	2 577	2 302	1 608	2 070	1 387	1 368	1 367	1 155	1 363	1 860	1 807
Beltűréses lopás	405	285	313	136	71	173	119	87	77	90	39	24	39	62	55
Online elbűntetett csalás											60	61	113	131	201

A kiemelten kezelt bűncselekmények száma 2543-ról 1084-re csökkent. Ezen bűncselekmények körében a közterületen elkövetett bűncselekmények száma is változó képet mutat. A 2010. évi 747-es ügyszám után csökkenés tapasztalható, ami 2017-ben elérte a 171-es átlomhatárt, ami aztán a 2020-as évekkel kezdődő COVID-időszak alatti kisebb emelkedés után az utóbbi években visszaállt a 400-as ügyszám közelébe. Ha ezekhez még hozzávesszük a közlekedési bűncselekmények közül a segítségnyújtás elmulasztását és a cserbenhagyás bűncselekményt, a számok akkor sem változnak jelentősen. A közterületen elkövetett bűncselekmények vonatkozásában a 2010. évi 966 eset 2024. évre lecsökkent 592-re.

Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények közül a szándékos emberölések száma minimális értéket mutat. 1-2 esetszám mellett előfordulnak évek, hogy egyetlen ilyen bűncselekményt sem követnek el városunkban. Teljesen azonban nem tűnik el, hiszen látható, hogy a 2023-as és 2024-es évben is volt egy-egy elkövetés. Ezen esetekben az elkövetők minden esetben elfogásra kerültek. Előfordul alkalmanként, hogy a bűncselekmény kísérleti szakban marad, de ezek is eredményes felderítéssel fejeződnek be. A testi sértés körébe a súlyos és a halált okozó bűncselekmények tartoznak. A súlyos testi sértések száma a 24 és 51 szám között fokozatosan váltakozik. Sem emelkedő, sem csökkenő tendencia nem állapítható meg. Ezzel szemben halált okozó testi sértés, csak 2015-ben (1 db) és 2023-ban (szintén 1 db) volt tapasztalható. A többi évben nem fordult elő.

Kiskorú veszélyeztetés 2 és 23 esetszám között váltakozik. Bizonyos időszakokban ez a bűncselekmény egyáltalán nem volt jelen, azonban 2017-ben 23 eset is regisztrálásra került. A tavalyi évben az átlagosnak mondható 12 esetet vizsgált a Rendőrség.

Az embercsempészes bűncselekmény a 2010-es évek elején egyáltalán nem volt tapasztalható. A migrációs nyomás azonban 2020-tól azt eredményezte, hogy Szombathely város illetékességi területén is megjelentek az embercsempészek. 2023. évben ezen bűncselekmény miatt indított eljárások száma elérte a 15-öt. Azóta azonban teljes visszaesés tapasztalható.

A garázdaság bűncselekmények száma 2012-ben elérte a 246-os esetszámot, azonban 2015-től tartósan 200 alatt maradt, 105 és 191 között váltakozik, és a tavalyi évben is csak 177 esetben járt el ezen bűncselekmény miatt a Rendőrség.

Az önbíraskodás bűncselekményszám a 0 és 6 szám között váltakozik. Sem emelkedés, sem csökkenés nem tapasztalható.

Kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények közül a terjesztői magatartások tekintetében a kábítószer-kereskedelem esetszámai kerültek feltüntetésre a fenti táblázatban. A 2011-es 18-as bűncselekményszámot követően átlagosan 8 és 12 ilyen típusú bűncselekmény kapcsán volt eljárás.

2025. június 15-én lépett hatályba a 2025. évi XIX. törvény, ami a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokat tartalmazta. A Kormány zéró toleranciát hirdetett a kábítószer ellen. Az illegális tudatmódosító szerek terjedése egyre több embert, egyre fiatalabb korosztályt, akár gyermekeket is veszélyeztet. A kábítószer súlyosan károsítja az egészséget, megöli az embereket, bűncselekményekhez, balesetekhez, a közbiztonság általános romlásához, tragédiákhoz vezet. Célul tűzték ki a kábítószer és az illegális tudatmódosító szerek használatának, terjesztésének és népszerűsítésének teljes felszámolását.

A vagyon elleni bűncselekményeknél a lopás bűncselekmény adatokat tekintve a személygépkocsi lopást, feltörést és a lakásbetörések számát, illetve a betöréses lopások számát vizsgálta a Rendőrség. A személygépkocsi lopások a 2012. évhez viszonyítva fokozatosan visszaszorultak, és az elmúlt négy évben már egy esettel sem találkozhattunk. A gépjárműfeltörések száma is jelentősen csökkent, azonban itt még néhány eset napjainkban is előfordul. A lakásbetörések száma 125-ről 22-re csökkent és a betöréses lopások száma is jelentősen visszaesett 285-ről 55 bűncselekményszámra, az eredményes nyomozói munka következményeképpen.

A rablás bűncselekmények számában is jelentős változás tapasztalható: 45-ről 5-re esett vissza a számuk. A kifosztás bűncselekmények száma 1 és 18 között váltakozik. Az utóbbi években inkább visszaesés tapasztalható. A zsarolás bűncselekmények is hasonlóképpen alakulnak. Az utóbbi években itt is jelentős visszaesés tapasztalható, számuk 12-ről 4-re csökkent. A rongálás bűncselekmények száma közel egyharmadával esett vissza. Itt sem mutatható ki emelkedés vagy csökkenő tendencia.

Az orgazdaság a büntetőjogban, illetve a szabálysértési jogban egy vagyon elleni bűncselekmény, illetve szabálysértés volt. Azonban a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 2021. január 1-től hatályos módosításában hatályon kívül helyezték, a tényállási elemek a pénzmosásba integrálódtak át. Az eddig orgazdaságnak nevezett cselekmények továbbra is büntetendőek maradtak, de onnantól fogva ezeket nem orgazdaságnak nevezik, hanem a pénzmosás bűncselekmény bizonyos tényállásának. Az orgazdaság, mint bűncselekmény miatt a táblázatban is láthatóan 2020-tól meg is szűntek az esetszámok.

2020-tól megjelent a Btk.-ban egy másik bűncselekménytípus: az internetes csalás – online csalás –, ami kezdetben az elkövetők profizmusa miatt jelentős problémát okozott a felderítésben. Az elkövetők a digitális térben különböző módszerekkel próbáltak pénzt, személyes adatokat, vagy más értékes információkat megszerezni, és ez a felelőtlen, jóhiszemű emberek kihasználásával könnyűszerrel megoldható lett számukra. A Szombathelyi Rendőrkapitányság kezdeti 60 esetszámról hamar elérte a 2024-ben regisztrált 201 ügyszámot.

Jármű önkényes elvétele bűncselekmény 18 és 3 eset között folyamatosan váltakozik. Itt sem tapasztalható különösebb tendencia az elkövetésben. A csalás bűncselekményt 2019-es évtől kezelik a kiemelt bűncselekmények körében. A kezdeti 117-es esetszámot követően napjainkban ezen bűncselekmények száma megduplázódott, 2024. évben 259 volt. A táblázatban megtalálhatók még a közlekedési bűncselekmények közül a segítségnyújtás elmulasztása és a cserbenhagyás is, ezek száma jelentősen nem változott a vizsgált időszak alatt.

A fenti számok összevetéséből megállapítható, hogy a Szombathelyi Rendőrkapitányság összes rendőri eljárásban regisztrált bűncselekményszáma a 2010. évi 3708-ról folyamatos csökkenést mutatva elérte az 1807 darabszámot.

4.4. A 2020-as évek tendenciái, a bűnözés várható főbb változásai

4.4.1. Kiskorúak által elkövetett bűncselekmények

A Szombathelyi Rendőrkapitányság illetékességi területén elkövetett bűncselekmények vonatkozásában – kiemelve Szombathely várost – a 2023. év közepétől kezdődően beszélhetünk nagyobb számú, kiskorúak által elkövetett bűncselekményekről, a 18 év alattiak ellen folyamatban volt és folyamatban lévő és velük szemben indított eljárásokról. Ezen fiatalkorú és gyermekkorú elkövetők közül azonban a Rendőrség néhányukkal már 2019. év végétől foglalkozott büntetőeljárás keretében.

Azon ügyek nagy részét, amelyekben gyermekkorú volt az elkövető, csak eljárás megszüntetéssel lehetett befejezni, míg az elkövetők el nem jutottak odáig, hogy már 12 év felett is büntetendő bűncselekményt követtek el (pl.: rablás, felfegyverkezve elkövetett rablás, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak). Az időközben fiatalkorúvá vált elkövetőkkel szemben azonban már eredményes, vádemeléssel végződő eljárások kerülhettek lefolytatásra, amelyek közül több esetben az elkövetők a Budapesti Javítóintézetbe vagy a tököli Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetébe kerültek.

A „kiskorús” eljárásokban a Szombathelyi Rendőrkapitányságon 20 kiskorú ellen indult büntetőeljárás, akik közül 3 lány volt és 17 fiú. A bűncselekmények elkövetése 2024. február 16. és 2024. augusztus 18. napja között történt, alapvetően Szombathely Fő terén és annak környezetében. Összesen kilenc személy ellen emeltek vádat, akik közül csupán három töltötte be közben a 18. életévét. Az eljárás eredményessége miatt alapvetően megszűntek a Szombathely belvárosát megbotránkoztató, fiatalok által, agresszívan, csoportosan elkövetett bűncselekmények.

4.4.2. Az online térben vagy informatikai rendszer felhasználásával – különösen a pénzintézetek és ügyfelek sérelmére – elkövetett csalások kiber-kriminálisztikai és kiber-stratégiai értékelése

Továbbra is új típusú bűncselekményként definiálhatjuk a jogsértések egyre növekvő hányadát kitevő ún. kibertérben elkövetett bűncselekményeket, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalásokat. Ezen bűncselekmények felderítését nagyban nehezíti az elkövetési módszerek folyamatos fejlődése, változása. A bűncselekményi típusok

megjelenésének oka az is, hogy az áldozattá váló sértettek nem rendelkeznek megfelelő informatikai, illetve banki ismeretekkel ahhoz, hogy felismerjék a megtévesztő magatartást, továbbá a cselekmények során erős pszichológiai nyomás alá helyeződött személyek könnyebben adják ki adataikat, hajtják vége az elkövetői utasításokat.

Az online térben elkövetett bűncselekmények vonatkozásában az adathalászat, hamis linkküldés, ún. „Foxpost” csalások, valamint a pénzüintézetek nevében történt telefonhívással (távoli elérést biztosító program letöltésével, vagy anélkül) megvalósított bűncselekmények a jellemzőek. Az elkövetők valamely ismert szolgáltatóhoz tartozó weboldalt lemásolnak, így az arra tévedő felhasználók által megadott bejelentkezési adatokat megismerik. Az ilyen weboldalak elérési címe legtöbbször csupán néhány karakterrel tér el az eredeti oldal címétől vagy arra nagymértékben hasonlít. Ide sorolható az a módszer is, amikor egy weboldal sérülékenységet kihasználva jutnak be az elkövetők az oldalt kiszolgáló webserverre, és az azon található adatbázisokból szereznek meg adatokat, továbbá amikor az elkövetők a szolgáltató nevében írt e-mailben kérik a felhasználókat a bejelentkezési, vagy bankkártya adataik megadására. Az ilyen jellegű támadások jellemzően tömegeket célzó támadások is lehetnek, amelyek során egy korábban megszerzett e-mail listára küldenek adathalász e-mailt. A pénzüintézetek nevében történt telefonhívással elkövetett csalásoknál az elkövető magát a pénzüintézet munkatársának kiadva hívja fel a sértettet valamilyen legendával, legtöbbször azzal, hogy gyanús számlamozgást észleltek a számláján. A módszer hatékonysága annak is köszönhető, hogy a telefonáló elkövetők gyakran hívószám-hamisítással a hívás során nem a hívást kezdeményező valódi telefonszámot jelenítik meg a sértetti készülékeken, hanem egy másik, a hívó elkövető által előre beállított azonosítót, amely akár egy pénzüintézet kimenő hívószáma is lehet.

Részben új módszerként tekinthetünk az ún. „Foxpost” csalásokra is. Ezen bűnelkövetési forma lényege, hogy adásvételi weboldalakon az eladók meghirdetik a termékeiket, e-mail címmel, illetve telefonszámmal. Az erre jelentkező csalók a termék kiszállítását kapcsolatfelvételkor olyan szolgáltatón keresztül kérik, amelyik csomagautomatával is rendelkezik. A gyors ügyintézés érdekében az elkövetők egy olyan linket küldenek az eladónak, ami egy magyarországi pénzüintézet logóját tartalmazó és annak honlapjához nagyon hasonló adathalász oldalra irányítja őket. Itt az eladó a banki fizetés során már nem tudja rögzíteni a „banktól” kapott kódokat, viszont a felületen megadott adataival az elkövetők közben belépnek netbankjába és onnan azonnal utalásokat kezdeményeznek.

Az újonnan megjelent módszerekkel elkövetett bűncselekmények nyomozását nagymértékben megnehezíti, hogy az elkövetők jellemzően nem magyarországi pénzüintézetnél vezetett számlaszámra utalják, vagy utaltatják át a sértettek pénzét, hanem olyan bankok vagy pénzügyi tevékenységet folytató szervezetek számlaszámaira, amely szervezetektől nemzetközi bűnügyi jogsegély keretében lehet csak adatokat beszerezni, amelyek megválaszolása több hónapot is igénybe vehet. Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalások esetében a bűncselekmény elkövetése és a bizonyítási eszközök beszerzése gyakran több országot érintő tevékenység.

4.5. Regisztrált elkövetők és elkövetések

A bűncselekmények tekintetében eltérő sajátosságokat hordoznak a városrészek. Például a belvárosban leginkább zsebtolvajlást, gépjármű feltörést, rablást, kerékpárlopást és garázdaságot követnek el. A belső lakóhelyi övezetek esetében szintén gyakori a gépjárműfeltörés, a rablás és a garázdaság, de már megjelenik az ún. házalásos csalás is.

A kertvárosi övezetben a betöréses lopás jellemző, a lakótelepi részeken jellemző a kerékpár-, valamint a gépjármű- és pincefeltörés, a lakásbetörés és a rongálás. A zártkerti területeken a betöréses lopások mellett, a terület sajátosságaiból kiindulva, jellemző az állat-, valamint terménylopás.

Az alábbi táblázat a bűnelkövetők kor szerinti megoszlását szemlélteti 2010. évben, valamint 2020-2024. évek közötti időszakban:

Rendőri eljárásban regisztrált elkövetők számának alakulása az elkövető neme és korcsoportja szerinti bontásban (Szombathelyi Rendőrkapitányság) szerint 2010. és 2020-2024. év	gyermekkorú (0-13)		fiatalkorú (14-17)		fiatal felnőtt (18-24)		felnőtt (25-59)		időskorú (60-)	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2010. év	19	6	107	31	216	49	591	155	39	8
2020. év	3	0	51	18	436	27	935	136	77	7
2021. év	1	0	90	9	528	20	676	92	63	8
2022. év	7	0	91	20	281	209	675	137	56	10
2023. év	26	6	73	16	318	44	965	215	63	15
2024. év	73	6	154	17	450	108	918	249	88	14

4.6. Összegzés

Szombathelynek, mint vármegyeszékhelynek a számadatok tükrében mindig meghatározó szerepe volt a vármegye bűnözésének alakulásában, a vármegyében elkövetett bűncselekmények közel felét városunk közigazgatási területén követték el. A lakosságszámot, a népsűrűséget, illetve a gazdaság koncentrációját figyelembe véve nem jelenthető ki, hogy településünk bűnügyi fertőzöttsége magasabb, mint a vármegye bármely városáé. A statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a megyeszékhelyen a rendszerváltást követően változó intenzitással, de folyamatosan emelkedett az elkövetett bűncselekménynek száma 1998-ig, a 2010-es évekig tartó stagnáló időszakot követően összességében csökkenő periódus következett napjainkig.

A személy elleni bűncselekmények az összes eset néhány százalékát teszik ki, amelynek jelentős része a testi sértés. A súlyosabb bűncselekmények közé tartozó emberölés elkövetése nagyon ritka, felderítetlen eset Szombathelyen nem volt.

A házasság, család, ifjúság és nemi erkölcs elleni jogsértések száma az utóbbi időszakban emelkedett, amelynek elsődleges oka a jogszabályi környezet változása, kevesebb bűncselekmény marad látenciában.

A bűnözésen belül a legjelentősebb a vagyon elleni bűncselekmények csoportja, amelyen belül az utóbbi években szignifikáns átrendeződés történt. A 2010-es évekhez képest napjainkra a lopások száma harmadára, a betöréses lopásoké ötödére, a lakásbetöréseké negyedére, a gépkocsi feltöréseké – hullámzó tendenciával – tizedére csökkent, a személygépkocsi lopások gyakorlatilag megszűntek, igaz, a jármű önkényes elvétele duplájára nőtt. A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények (rablás, kifosztás, zsarolás, önbírászkodás) száma a felére csökkent.

A pozitív tendenciák mellett negatívum a kibertér kriminalizálódása, az online és az informatikai rendszer felhasználásával elkövetett csalások, valamint ezen jogsértésekhez kapcsolódó bűncselekmények számának jelentős növekedése. Ezen kategóriával kapcsolatban kijelenthető, hogy Szombathely lakossága a bűncselekményekhez elsősorban a sértetti oldalról kapcsolódik, mint a jogsértések károsultjai.

A rongálások, garázdaság – illetve a közterületen elkövetett bűncselekmények száma – a COVID-időszakot leszámítva hullámzó jelleggel csökkenő tendenciát mutat, a felderítésben és a megelőzésben nagy jelentőséggel bír a közterületi kamerarendszer.

A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények statisztikai adatai emelkedést mutatnak, de a jogszabályi változások miatt koherens következtetések nem vonhatóak le.

V. A VAS VÁRMEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAMJAI

A Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Alosztálya – Szombathelyre is kiterjedő illetékességgel ellátott – tevékenysége során kiemelten kezeli a gyermek- és ifjúságvédelmet, az áldozatvédelmet, a kábítószer-prevenációt, a kiberbiztonságot, a megelőző vagyonvédelmet és az időskorúak áldozattá válásának megelőzését. A gyermek- és ifjúságvédelem területén folyamatban vannak az országos OVI-ZSARU, a DADA és az ELLEN-SZER programok, az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat és a „Szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” program.

5.1. Gyermek- és ifjúságvédelmi programok

5.1.1. OVI-ZSARU program

A 2016/2017-es tanévtől országosan került bevezetésre az OVI-ZSARU elnevezésű, óvodáskorú gyermekek részére kidolgozott program, amelynek fő célja az óvodáskorú, nagycsoportos gyermekek áldozattá válásának megelőzése. A program több modulból áll, ezek mindegyike mesékre, történetekre, szerepjátásra épül. Az ismeretanyag az életkori sajátosságok figyelembevételével úgy került összeállításra, hogy a veszélyhelyzetek elkerüléséhez elengedhetetlenül szükséges – tudatos és magabiztos – viselkedést erősítse a gyermekekben. A tematikában szereplő foglalkozások lebonyolítását az óvónők szabadon formálhatják annak érdekében, hogy a legoptimálisabban tudják beilleszteni a csoport tevékenységébe.

Az OVI-ZSARU program fontos eleme, hogy a kicsik testközelben találkozzanak a rendőrrel, ezért az első foglalkozást egyenruhás kolléga tartja, aki kesztyűbábok segítségével bemutatja „Rendő Robit”, „Rosszcsont Ricsit” és „Rosszcsont Rozit”. Ekkor a gyermekek közlőrl is megismerhetik az egyenruhát, a bilincset, az igazolványt, a gumibotot. Megtapasztalják, hogy a rendőr is „ember”, aki szereti a gyerekeket, és ha egyszer bajba kerülnének, merjenek tőle segítséget kérni. Az óvónőknek is nagy szerep jut a programban, hiszen a második foglalkozást már ők vezetik, a rendőr szerepét pedig ettől kezdve átveszi „Rendő Robi”.

5.1.2. DADA program

Vas vármegyében az 1993. év óta van jelen az általános iskolákban a Rendőrség biztonságra nevelő programja, amely az alsó és a felső tagozatos diákokat is érinti. Az oktatási intézményekkel kötött együttműködési megállapodások alapján havi rendszerességgel, osztályfőnöki órák keretében dolgozzák fel a Rendőrség kollégái a bűnmegelőzési témákat.

A készség- és képességfejlesztő, a helyes önértékelésre nevelő program célja, hogy a gyermekek felismerjék a veszélyhelyzeteket, meg tudják különböztetni a pozitív és negatív befolyásolókat, ki tudják számítani döntéseik, cselekedeteik következményeit. Képesek legyenek ellenállni még a kortársaiktól érkező csábításnak, kínálásnak is. A programot oktató rendőrök feladata, hogy – a veszélyhelyzetek felismerése, azok elkerülése, az átgondolt következményekre figyelemmel a helyes döntések meghozatala érdekében – olyan megoldási módokat ismertessenek meg a gyermekekkel, amelyeket személyiségükbe építve készségi szinten, rutinszerűen alkalmazhatnak.

5.1.3. ELLEN-SZER program

A középiskolás korosztályt érintő programot 2005. év óta folytatják vármegyénkben, amely során – a DADA programhoz hasonlóan – az oktatási intézményekkel kötött együttműködési megállapodások alapján havi rendszerességgel, osztályfőnöki órák keretében kerül sor a prevenció előadásokra.

A program célja az önálló gondolkodásra nevelés, a kritikai gondolkodás kialakítása, az egyéni felelősség szerepének megmutatása, a döntési képesség fejlesztése, a fiatalok értékrendjének a társadalom számára is hasznos formálása. A program alaptétele, hogy növelje a fiatalok biztonságát a súlyosabb devianciákkal, a bűnözéssel és a szerfogyasztással szemben. Tudatosítsa bennük, hogy a bűncselekményekkel szemben fel lehet és kell lépni, ne tűrjék el, hogy áldozat válják belőlük, kérjenek segítséget, illetve áldozattá válásuk elkerülése érdekében alkalmazzák az oktatás során megismert technikákat.

5.1.4. Az „Iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat (IBT)” program

A 2013/2014-es tanévben indult program jelenleg Szombathelyen zajlik, amely keretében a bűnmegelőzési tanácsadó – a három középfokú oktatási intézménnyel kötött együttműködési megállapodásban rögzítettek szerint – fogadóórákat tart az érintett intézményekben, biztosítva ezzel a rendőri jelenlétet.

Előadások és tanórák során feldolgozza az aktuális bűnmegelőzési témákat, felhívja a középiskolába járó fiatalok figyelmét az internet veszélyeire, tájékoztatást tart az áldozattá válás megelőzésének lehetőségeiről, a szabályokról, a diákcsíny, szabálysértés és bűncselekmény elhatárolásáról, feldolgozzák az iskolai és a családon belüli erőszak, a drogok és a hétfégi szórakozás veszélyeinek témaköreit. A tanácsadó az órák megtartásán túl részt vesz a tanév során a szülői értekezleteken, tantestületi üléseken, esetmegbeszéléseken és az intézmények egyéb rendezvényein is.

5.1.5. „A Szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” program

A Rendőrség a fiatalok kábítószer-fogyasztásának megelőzése érdekében a 2014. évben országos prevenció programot indított útjára. Drogprevenció összekötő került kijelölésre valamennyi rendőrkapitányságon, aki a hozzá forduló, iskoláskorú gyermekeket nevelő szülők részére elektronikus úton, előadásokon, fórumokon, fogadóórán,

illetve telefonon keresztül nyújt tájékoztatást a kábítószerrel kapcsolatos büntetőjogi kérdésekben. Az országban működő összekötők elérhetőségei megtalálhatóak a Rendőrség hivatalos honlapján, a police.hu internetes oldalon.

5.2. Megelőző vagyonvédelem

A 2015. évben bevezetett „Házhoz megyünk!” program a lakosság teljes körét célozza. A lakosság szubjektív biztonságérzetének növelése érdekében folytatott tájékoztató kampány célja a hiteles forrásból, szakemberektől származó információk közreadása, segítséget nyújtva ezzel a megfelelő döntések meghozatalához, valamint az állampolgárok önvédelmi képességének kialakításához. A program keretén belül működtetett információs pontokon a vagyonvédelem, az áldozatvédelem, a hozzátartozók közötti erőszak, az internetbiztonság és a drogpreevenció témaköreiben generális prevenció tájékoztatásokkal, továbbá BikeSafe kerékpár-regisztrációval és a Police Coffee programmal is várják az érdeklődőket.

5.3. Kiberbiztonság

Az online térben történő áldozattá válás megelőzése érdekében intenzív bűnmegelőzési kampányt folytattak a „KiberPajzs” projekt keretében („Kapcsoljon egyből!”), az internet veszélyeit feldolgozó gyermek- és ifjúságvédelmi programokon túl számos kiberbiztonsági témájú bűnmegelőzési rendezvényt szerveznek a lakosság széles körének elérése céljából.

5.4. Drogpreevenció

A 2025/2026-os tanévtől intenzív drogpreevenció tevékenységet valósítanak meg a rendőrségi drogpreevenció új, komplex programja által (REDP), amelynek célja a kábítószerrel kapcsolatos jogsértések visszaszorítása, megelőzése, a lakosság szerhasználatlal összefüggő tudatosságának növelése közvetlen eléréssel, valamint az online térben egyaránt.

5.5. A Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság saját kezdeményezésű bűnmegelőzési programjai

5.5.1. „Leszerellek” drogellenes, felvilágosító program

A program célja a középiskolás korosztály áldozattá és bűnelkövetővé válásának megelőzése. A 2008/2009-es tanévben útjára indított, középiskolás korosztályt érintő program az évek során – az intézmények igényei alapján – a drogpreevenció túl további témákkal is bővült, így az általános bűnmegelőzési ismeretek, az internet veszélyei, az áldozattá válás elkerülésének lehetőségei, a vagyonvédelem, a külföldi munkavállalás veszélyei, az emberkereskedelem és a prostitúció, a környezetvédelem és az állatvédelem témaköre is feldolgozásra kerül. A drogpreevenció előadásokon kiemelten kezelik a kábítószerre vonatkozó jogi szabályozás ismertetését, különös tekintettel a designer drogokra. Az előadások megtartására az intézmények igényei szerint és ütemezésében, az osztályfőnöki órák keretén belül kerül sor.

5.5.2. „Időskorúak védelmében” program

A széleskörű megelőző kampányt 2010. év óta folytatják az időskorúak áldozattá válásának megelőzése érdekében. Az idősek klubjaiban megtartott előadások során a korosztályt leginkább veszélyeztető bűncselekmények (a trükkös, a besurranásos és az alkalmi lopások, a csalások) megelőzésének lehetőségeire hívják fel a figyelmet. Az évek során az árubemutatókkal egybekötött termékértékesítéssel kapcsolatos bűncselekmények, valamint az ún. „unokázós” csalások megelőzésének témaköreivel, valamint a kiberbiztonsági ismeretekkel bővítették a tematikát. A 2022. évtől a művészet eszközeivel – előadóművész bevonásával – is színesítették a prevenció ismeretek átadását a korosztály részére.

5.5.3. „Bűnmegelőzési strandparti” program

A programot az áldozattá válás megelőzése érdekében a 2017. évben indították útjára. A turisztikai idényben vármegyénk frekventált fürdőiben (Sárváron a Gyógy- és Wellnessfürdő, Bükfürdön a Gyógy- és Élménycentrum, Celldömölkön a Vulkán-fürdő, valamint Szombathelyen a Tófürdő területén) egész napos interaktív játékot, bűnmegelőzési tanácsadást biztosítanak a családok részére. Az információs sátorban kiadványok terjesztését, áldozatvédelmi, vagyonvédelmi, drogprevenció, állatvédelmi és a nyár veszélyeit feldolgozó totók és keresztrejtvények kitöltését biztosítják az érdeklődőknek, apró prevenció ajándékok átadásával. A program az utóbbi években a „Házhoz megyünk!” program keretében folytatódott.

5.5.4. „Biztonságos adventet kívánunk!” program

Az adventi időszakban 2017. év óta folytatott kampány célja az áldozattá válás megelőzése. A karácsonyi vásárokon és a bevásárlóközpontokban információs pontot működtetnek, illetve Mobil Bűnmegelőzési Centrummal vagyonvédelmi tájékoztatást nyújtanak a lakosság részére. Sajtótájékoztató keretében hívják fel a lakosság figyelmét a vagyonvédelmi szabályok betartásának fontosságára, a karácsonyi vásárok helyszínén – közösségi szolgálatos diákok bevonásával – bűnmegelőzési tanácsokat tartalmazó szórólapot terjesztenek a vásárolók körében. A program az utóbbi években a „Házhoz megyünk!” program keretében folytatódott.

VI. KATASZTRÓFAVÉDELEM ÉS POLGÁRI VÉDELEM

6.1. Tűzvédelemmel kapcsolatos feladatok

A tűzvédelemmel kapcsolatos alapvető feladatok és a kéményseprőipari közszolgáltatás a Katasztrófavédelem szervezetéhez, Szombathely vonatkozásában a Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Szombathelyi Katasztrófavédelmi Kirendeltséghez, a tűzvédelmi hatósági jogkörök pedig 2024. október 1-től a Vas Vármegyei Kormányhivatal Tűzvédelmi, Iparbiztonsági és Vízügyi Hatósági Főosztályhoz tartoznak.

Az Önkormányzat az alábbi részfeladatok tekintetében tudja kivenni a részét a tűzvédelemből:

- Törekedni kell az egyes építményekhez olyan út, illetve terület biztosítására, amely a tűzoltóság vonulása, működése esetén alkalmas a tűzoltó gépjárművek közlekedésére és működtetésére.
- Figyelemmel kell kísérni a város oltóvíz hálózatát és szorgalmazni a földalatti tűzcsapok föld felettivé átépítését.

- Tűzvédelmi tájékoztatással, bemutató tevékenységekkel, laktanya látogatásokkal biztosítani kell a tűzoltók napi munkájába való betekintés lehetőségét, valamint a tűzoltóság rendelkezésére álló technikai eszközök megismerését az állampolgárok részére.
- Az anyagi lehetőségek függvényben és különböző pályázati lehetőségek kihasználásával törekedni kell a készenléti tűzoltó állomány és a tűzoltó technikai eszközök elhelyezési körülményeinek javítására. Az Önkormányzat költségvetési rendeletében hosszú évek óta külön tétel soron nevesített támogatást nyújt a Szombathelyi Katasztrófavédelmi Kirendeltség részére, továbbá több alkalommal nyújtott pénzbeli támogatást a Szombathelyen tartott, Az ország legerősebb tűzoltója Nemzetközi tűzoltóverseny (TFA) megrendezéséhez.

6.2. A védelmi és biztonsági igazgatás rendszere

A polgári védelem olyan összetársadalmi feladat-, eszköz- és intézkedési rendszer, amelynek célja katasztrófa, illetve fegyveres összeütközés esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint a lakosság felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében.

A védelmi és biztonsági igazgatás szerveinek felépítése hierarchikus, a területi védelmi bizottságoknak alárendelten működnek a helyi védelmi bizottságok, amelyek alárendeltségébe tartoznak – a védelmi és biztonsági igazgatás tekintetében – a települési polgármesterek. A területi védelmi bizottság illetékességi területe a vármegyére terjed ki, elnöke a törvény alapján a főispán, a helyi védelmi bizottság pedig járási illetékességgel látja el a feladatait a járási hivatalvezető elnökletével. A védelmi és biztonsági igazgatás területi és helyi szerveire vonatkozó részletszabályokat a 427/2022. (X.28.) Korm. rendelet állapítja meg.

A Vbö. a helyi önkormányzatokat és az irányításuk alatt álló szerveket a védelmi és biztonsági feladatok ellátásában résztvevő további szervezetek között nevesíti. Ezek a szervezetek kötelesek felkészülni a védelmi és biztonsági feladataik teljesítésére, továbbá együttműködnek a védelmi és biztonsági igazgatás szerveivel. Gondoskodnak a lakosság védelméről a fegyveres összeütközések idején, és a lakosság védelmi és biztonsági feladatokkal összefüggő ellátásáról. Polgári védelmi feladatokat látnak el, közreműködnek a lakosság védelmi és biztonsági célú tájékoztatásában, riasztásában, végrehajtják a különleges jogrend idején kiadott rendeleteket és intézkedéseket. E feladatok ellátása érdekében a védelmi és biztonsági feladatok ellátásában résztvevő további szervezetek védelmi és biztonsági igazgatási tisztviselőt jelölnek ki. A védelmi és biztonsági feladat ellátásában részt vevő szervezetek javaslattevő, döntés-előkészítő jogkörrel támogatják a területi és a helyi védelmi bizottság munkáját, és közreműködnek a döntéseik végrehajtásában.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm.rendelet (továbbiakban: Kat. Vhr.) 21. § (6) bekezdés alapján a katasztrófák következményeinek a katasztrófaveszély, veszélyhelyzet elhárítása, csökkentése érdekében Szombathely Megyei Jogú Város Polgármestere veszély-elhárítási tervet készített. A védekezésért felelős személy(ek) a katasztrófavédelmi feladatok ellátása keretében, a jóváhagyott terv szerint intézkednek az emberi élet, a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a létfontosságú rendszerelemek védelme és a katasztrófa következményeinek csökkentése érdekében. A veszélyelhárítási terv célja, a Kat. 44. §-ban felsorolt természeti, civilizációs, valamint egyéb eredetű veszélyek következményeinek elhárítása, csökkentése érdekében szükséges szakmai döntések támogatása a különböző veszélyekre vonatkozó eljárási rendek, műveleti sorrendek és adatbázisok segítségével. A város főbb veszélyeztetettsége a rendkívüli időjárásból és a jelentős

forgalomból tevődik össze. Szombathely város katasztrófavédelmi osztályba sorolás tekintetében a veszélyeztető hatásokat megvizsgálva az I. osztályba tartozik, valamint 500 fős települési polgári védelmi szervezettel rendelkezik.

Szombathelyen a MEDOSZ Kft. a Szombathely, Pálya u. 5. szám alatt működő üzem. A Kft. főtevékenysége növényvédőszer forgalmazása, értékesítése, mezőgazdasági termények tárolása értékesítése. Az anyagok az előírásoknak megfelelően kerülnek tárolásra. A tárolt veszélyes anyagok mennyiségei időszakonként meghaladhatják a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X.2.) Korm. rendelet 1. mellékletében meghatározott alsó küszöb érték 25%-át, de nem fogja átlépni az alsó küszöb értékét, ezért a Korm. rendelet alapján Szombathely Megyei Jogú Városnak Külső Védelmi Tervet kellett készítenie. A Külső Védelmi Terv azon intézkedések, módszerek, erők és eszközök meghatározása, amelyek Szombathely település lakosságának és környezetének a MEDOSZ Kft. által benyújtott, szombathelyi telephelyén keletkező súlyos balesetek elleni védelméhez szükségesek. A Tervben érintett szervek és szervezetek részére minden évben gyakorlat kerül megszervezésre, három évente teljes körűen is.

VII. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁBAN RÉSZTVEVŐ EGYÉB SZEREPLŐK

A bűnmegelőzés és a közbiztonság megteremtése a társadalom egészét érintő feladat, így a felmerülő problémákra is ösztársadalmi választ kell adni. Így a Rendőrség és a Katasztrófavédelem helyi szervei mellett több más szervezet is rendelkezik feladat- és hatáskörökkel, amelyeket szükséges a rendszerben betöltött szerepeik, feladatvállalásaik mentén meghatározni.

7.1. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és szervei

Szombathely Megyei Jogú Város mindenkori vezetése kiemelt prioritásként kezeli a közbiztonságot, hiszen egy élhető, biztonságos város alapfeltétele a lakosság nyugalma és jóléte. Ennek érdekében az Önkormányzat szoros együttműködésben dolgozik a Szombathelyi Rendőrkapitánysággal, a Szombathelyi Katasztrófavédelmi Kirendeltséggel, a polgárőr egyesületekkel és a helyi közösségekkel.

Ez a széleskörű partnerség lehetővé teszi a hatékony bűnmegelőzési és közbiztonsági intézkedések megvalósítását, amelyek célja, hogy megelőzzék a bűncselekményeket, gyorsan és hatékonyan reagáljanak a biztonságot érintő kihívásokra, valamint erősítsék a lakosság szubjektív biztonságérzetét.

Az Önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a közterületi rendőri, közterület-felügyelői és polgárőri jelenlét növelésére, a térfigyelő kamerarendszer fejlesztésére, a Városrendészet megerősítésére és a lakosság aktív bevonására a bűnmegelőzés folyamatába. A prevenciós programok, lakossági fórumok és edukációs kampányok mind azt szolgálják, hogy Szombathely továbbra is az egyik legbiztonságosabb város legyen Magyarországon.

Szombathely Megyei Jogú Város számára kiemelt jelentőségű a fiatalok biztonságának védelme, hiszen ők a jövő alapja, közösségünk fejlődésének és fenntarthatóságának kulcsszereplői. A gyermekek és fiatalok testi, lelki és mentális biztonságának megteremtése nem csupán családi, hanem közösségi és önkormányzati felelősség is. Az oktatási

intézmények, ifjúsági szervezetek, szülők és szakmai partnerek együttműködésével az Önkormányzat célja egy olyan támogató környezet kialakítása, amely hozzájárul a fiatalok biztonságérzetének növeléséhez és védelmük megerősítéséhez. Szombathely célja, hogy minden fiatal biztonságban érezze magát a városban és egy támogató, védelmező környezetben nőhessen fel. Az önkormányzat elkötelezett amellett, hogy olyan intézkedéseket valósítson meg, amelyek garantálják a fiatalok testi, lelki és digitális biztonságát, valamint elősegítik felelős és tudatos állampolgárrá válásukat.

Az Önkormányzat – a szervezetek közötti együttműködésben betöltött koordináló szerepe mellett – legfontosabb céljának tekinti, hogy – mindenkorai költségvetésben biztosított lehetőségeihez mérten – elkötelezetten támogassa a bűnmegelőzéssel, rendvédelemmel foglalkozó szervezeteket, és minden évben pénzügyi forrásokat biztosítson számukra, hogy hatékonyan végezhesék tevékenységüket.

7.1.1. Városrendészet

Szombathely Megyei Jogú Város közterület-felügyelete 2025. április 1. napjától Városrendészet elnevezéssel végzi összetett tevékenységét. A Városrendészet a szolgálati feladatait Szombathely város közigazgatási területén belül látja el. A Városrendészet jogkörét alapvetően a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény szabályozza. Főbb feladatai közé tartozik a közterületek rendjének és tisztaságának védelme, valamint annak rendjét megbontó jogsértések hatékonyabb megelőzése, megakadályozása, szankcionálása, az önkormányzati vagyon védelme, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartása, továbbá a termőföldek őrzése, védelme.

A Szombathely város területén működő közbiztonsági célú térfigyelő kamerarendszer teljes egészének működtetése, fenntartása, valamint a kamerák által közvetített élőképek napi 24 órás megfigyelése a Városrendészet tevékenységének egyik fő támpontja. A kamerarendszer meghatározó szerepet játszik a város közbiztonságának, köztisztaságának növelésében és annak megóvásában. A városban folyamatosan növekvő számú, jelenleg összesen 82 – többségében hangszóróval ellátott – térfigyelő kamera működik, emellett további 30 helyszín került kijelölésre a későbbiekben történő megfigyelésre.

A Városrendészet szerteágazó, komplex feladatokat ellátó önkormányzati rendészeti szerv. Irányítása alá tartozik a szolgálatirányító és térfigyelő ügyeleti szolgálat, a tényleges közterületi járőrszolgálat, a mezőőri szolgálat, valamint az állategészségügyi és ebrendészeti szolgálat. A szolgálati ágak napi kapcsolatban, szoros együttműködésben állnak a rendvédelmi hatósággal és a további rendészeti feladatokat ellátó társszervekkel. A Városrendészet hatékonyan, közvetlen módon kapcsolatot tart a lakossággal is, évek óta tendenciózusan növekszik a lakossági bejelentések, ezzel párhuzamosan a megtett intézkedések száma.

7.1.2. Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendvédelmi Bizottság

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata a Szombathelyi Rendőrkapitánysággal közösen a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján hozta létre a Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendvédelmi Bizottságot. A Bizottság koordinálja Szombathely Megyei Jogú Város közbiztonságának folyamatos biztosítása és javítása érdekében a rendőrség, valamint a közbiztonság helyzetében érintett állami és társadalmi szervezetek együttműködési tevékenységét, elősegíti munkájukat. A Bizottság a közbiztonság és a közrend fenntartásáért felelős szervek, szervezetek tevékenységével kapcsolatban állásfoglalást alakít ki, javaslatokat, ajánlásokat tesz feladatuk jobb és hatékonyabb ellátása céljából. A Bizottság előzetesen véleményezi a Közgyűlés napirendjén szereplő, a Bizottság feladatkörét érintő előterjesztéseket, segítséget nyújt a bűnmegelőzés érdekében a város közbiztonságában érintett

erőinek összefogásához, tevékenységük összehangolásához, vagyonvédelemi és bűnmegelőzési rendezvények támogatásához, valamint azok szervezéséhez, a megelőzési programok terjesztéséhez.

A jelenleg 17 főből álló Bizottság tagjai között hagyományosan vezetői szinten képviselteti magát a Szombathelyi Rendőrkapitányság, annak Közrendvédelmi Osztálya, Közlekedésrendészeti Osztálya, a Szombathelyi Katasztrófavédelmi Kirendeltség, a Szombathelyi Mentőállomás, valamint a Vas Vármegyei Markusovszky Egyetemi Oktatókórház is.

A Bizottság intenzív munkáját jól tükrözi a 2019-2024. közötti önkormányzati ciklusban összesen 38 ülésén megtárgyalt 250 napirendi pont, valamint a meghozott jelentős számú, 265 határozat. A megtárgyalt témák felölelték a bűnmegelőzés, közbiztonság és közrendvédelem legfontosabb területeit, illetve az ezekkel kapcsolatos önkormányzati munkát. A napirendek közül tematikailag kiemelendő a rendőrség tevékenységéről, intézkedéseiről, biztosításairól, közbiztonságról szóló tájékoztatások; az önkormányzati pénzügyekkel (kölségvetés, zárszámadás, maradványelszámolás) kapcsolatos napirendek; a polgárőr egyesületek bemutatkozásáról, támogatásáról, pályázatáról szóló döntések. Kiemelten foglalkozott a Bizottság a közlekedéssel, forgalombiztonsággal, forgalmi renddel, mikromobilitási járművekkel. Rendszeresen tájékoztatást kapott a Közterület-felügyelet tevékenységéről, intézkedéseiről, biztosításairól, valamint a köztisztasági szabályszegésekben tapasztaltokról. A Bizottság javaslatára jelölt ki a Közgyűlés közterületeket térfigyelő kamerával történő megfigyelésre. Prioritásként kezelte a kábítószerügyet, a fiatalok helyzetét, és a közbiztonsággal összefüggő szociális kérdéseket, továbbá fokozott figyelemmel kísérte a járványügyi helyzet alakulását.

7.1.3. SZOVA Nonprofit Zrt.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata 100 %-os tulajdonában lévő SZOVA Nonprofit Zrt. a jogelődökkel együtt már több mint ötven éve lát el Szombathelyen városüzemeltetéssel kapcsolatos feladatokat. Vagyonhasznosítással és városgazdálkodással kapcsolatos szolgáltatásokat végez önkormányzatokkal, gazdasági szervezetekkel, társasházakkal, magánszemélyekkel kötött megállapodások alapján. Tevékenysége rendkívül széleskörű: a hulladékgazdálkodás, a közterületek tisztítása, a téli hó- és síkosságmentesítés, valamint útfenntartás, útjavítás, kommunális gépjárművek és munkagépek javítása. Emellett bérlemény- és épületkezelés, illetve üzemeltetés, társasházkezelés, ingatlanfejlesztés, ingatlanhasznosítás és szerepet kap az ipari park funkció is. Hulladékgazdálkodási és közterület-tisztítási feladataikkal a város köztisztaságához, útfenntartási, síkosságmentesítési tevékenységeikkel pedig a város közlekedésének biztonságához járulnak hozzá.

7.2. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem

A bűnmegelőzési stratégia egyik alappilléreként szükséges meghatározni a család-, gyermek- és ifjúságvédelem kérdését, amelynek legmeghatározóbb szereplője szintén két önkormányzati intézmény.

7.2.1. Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat

Nem lehet vitás e terület kiemelkedő szerepe, a gyermek védelme, fejlődése, a jövő állampolgárává történő nevelése miatt. Szombathely városában a gyermekjóléti szolgáltatást a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. Tevékenységük a veszélyeztetett gyermekek alapellátása, védelembe vétele, átmeneti nevelésbe adása, a pártfogói

felügyelet elrendelése. Munkájukat a különböző intézményekkel, karitatív szervezetekkel történő együttműködés, a családon belüli erőszak megelőzése, az iskolai szociális munka kiszélesítése jellemzi.

7.2.2. FÉHE Fogvatékossággal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Nonprofit Kft.

Szombathely városban, illetve Vas vármegyében egyedüli szolgáltatóként a FÉHE Nonprofit Kft. végzi a hajléktalan emberek ellátását. Az intézményben önálló háziorvosi rendelő működik, heti két alkalommal, egészségügyi szakképzett személyzet a nap 24 órájában rendelkezésre áll. A leromlott egészségi állapotú ellátottak rendelkezésére áll két betegszoba (lábadozó), melyek 8 fő befogadására alkalmasak – időszakos fluktuáció mellett 2024-ben 19 fő tartózkodott a részlegen. A háziorvosi rendelésen nagy számban jelennek meg az ellátottak, amit a 2024-es adatok is alátámasztanak: a jelzett évben 3221 eset került ellátására, melyek közül 157 esetben történt szakrendelésre utalás. Tartós vagy akut betegség esetén a szociális munkások a háziorvos közreműködésével abban is segítik a lakókat, hogy kórházi ellátáshoz juthassanak.

A különböző állapotú, viselkedésű hajléktalan emberek elhelyezése egy épületben valósul meg (Zanati út 1.), valamint az átmeneti szállás tekintetében további 5 férőhelyet jelent a Rohonci út 36. szám alatti ingatlan. A FÉHE Nonprofit Kft a fentiekén túl 22 db kiléptető lakást tart fent az intézményi ellátásból kikerült hajléktalan emberek számára. A Zanati út 1. szám alatti telephely differenciált szolgáltatást nyújt: átmeneti szállás, utcai szociális munka, nappali melegedő, éjjeli menedékhely egyaránt igénybe vehető.

A potenciális célcsoport teljes bevonása és ellátása érdekében a FÉHE Nonprofit Kft. két Utcái Szociális Szolgálatot működtet Szombathely városban, illetve a téli krízisidőszakban Vas vármegye egész területén. A szolgálatok munkatársai munkavégzésük során felderítő, kísérő tevékenységet, egyéni esetkezelést és ügyintézkést végeznek, illetve a városból és a megyéből érkező bejelentések esetében intézkednek 7-22 óra között. A szolgálat célja intézményi elhelyezéshez, lakhatási lehetőséghez juttatni az utcán, közterületen élő hajléktalan személyeket.

7.3. Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

A Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet 1476 fős befogadóképességével a magyar büntetés-végrehajtási szervezet egyik legnagyobb kapacitású és legkorszerűbb intézménye, amely országos illetékességgel látja el a jogerősen elítélt férfi és női fogvatartottak szabadságvesztésének végrehajtását fegyház, börtön és fogház fokozatban, valamint a letartóztatott és elzárást töltő személyek fogva tartását.

Az első vasi börtön, a Vasvármegyei Fogház 1889-ben létesült Szombathely belvárosában, a Törvényszék épületegyüttese részeként. A később ugyanitt működő Vas Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet jogutódjaként 2008-ban adták át a jelenlegi, a város külterületén, az egykori Savaria laktanya helyén felépült intézetet. A büntetés-végrehajtási szervezet átalakítását követően az intézet 2023. január 1-jétől I. Agglomerációs Központként működik, melynek alárendeltségébe tartozik egy telephely (Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet), valamint két területi bv. szerv (Sopronkőhidai Fegyház és Börtön és Veszprém Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet).

Az intézet a jogszabályok és belső rendelkezések alapján végrehajtja a letartóztatással; az elzárással; a felnőtt korú elítéltek fegyház és börtön – kivételesen fogház – fokozatú szabadságvesztésével összefüggő büntetés-végrehajtási feladatok ellátását. Ennek során szervezi és végzi a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, nevelését, munkáltatását, anyagi-pénzügyi, egészségügyi ellátását, biztosítva a törvényesség betartását.

A 6 méter magas, 1500 méter hosszú, 10 őrtornyos vasbeton bástyafallal körülvett területen négy épületben történik a fogvatartottak elhelyezése. Az elítéltek foglalkoztatása gazdasági és reintegrációs szempontból egyaránt kiemelt feladat, amely elsősorban az intézet működését szolgáló felújítási, karbantartási, illetve konyhai és ételosztási munkakörökben, továbbá az intézet területén üzemelő munkahelyeken – a Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft. mosodájában, illetve a külső partnerek által igénybe vehető három, egyenként 1000 négyzetméteres munkacsarnokban – valósul meg. Az intézetben zajló általános és középiskolai oktatás, valamint a munkaerőpiaci igényekhez igazodó szakmaképzések is a fogvatartottak szabadulás utáni reintegrációját segítik.

7.4. Kábítószerügyi Egyeztető Fórum

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) meghatározó szerepet tölt be Szombathelyen a kábítószer-fogyasztás megelőzésében és kezelésében, a segítő szervezetek együttműködésének koordinálásában és a szakmai tapasztalatcserék előmozdításában. A Fórum tagszervezetei között aktív és szoros együttműködés alakult ki az eltelt évek során. A drogprobléma visszaszorításában szerepet játszó intézmények összehangolták munkájukat a hatékony fellépés érdekében, a tapasztalatcseréken keresztül jó gyakorlatokat alakítottak ki. A KEF szakmai munkája az elmúlt években nagymértékben hozzájárult a város bűnmegeelőzési stratégiájának sikerességéhez.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tizenhét állandó és nyolc választott taggal rendelkezik, együttműködési rendszerében lehetőséget biztosítva mind a kábítószer-fogyasztás megelőzésében és a kezelésében résztvevő állami intézmények, mind pedig a civil szervezetek számára a szakmai párbeszéd, az összehangolt közös fellépés erősítésére. Üléseik havi rendszerességgel zajlanak. A Fórum pályázati rendszerben lehetőséget teremt a tagszervezetek számára drogprevenációs és kábítószer-használat kezelését segítő programok megvalósításához, keretet biztosít a rendszeres konzultáció és a témát érintő képzések eléréséhez. A tagszervezetek számos prevenációs programot valósítottak meg az eltelt évek során.

A Fórum működéséhez és a tagszervezetek által megvalósuló drogprevenációs programokhoz kapcsolódóan a Szombathelyi Televízió magazinműsorban ad rendszeresen tájékoztatást a szombathelyi lakosságnak, illetve a televízió vételkörzetében, a városon kívül élőknek. Ismertetésre kerülnek a Szombathelyen elérhető megeelőző kezdeményezések, a segítség színterei és az egészségfejlesztő programok is.

7.5. Polgárőr egyesületek

A polgárőr szervezet egy társadalmi szervezet, amelynek célja a közrend és közbiztonság fenntartásának segítése, a bűnmegeelőzésben való részvétel és a lakosság, valamint az önkormányzatok közötti bizalom erősítése. A polgárőrök önkéntesen végzik tevékenységüket a helyi polgárőr egyesületeken keresztül, amelyek egy nagyobb szövetséghez, az Országos Polgárőr Szövetséghez tartoznak. A tevékenységük a rendőrséggel együttműködve történik.

Szombathely város területén 6 bejegyzett polgárőr egyesület működik. Tevékenységük jelentős a város közbiztonságának helyzetében és meghatározó a bűnmegeelőzés vonatkozásában. A város területén előforduló rendezvények biztosítása szinte elképzelhetetlen a polgárőrség aktív közreműködése nélkül.

A területek folyamatos ellenőrzése, a jelenlét megeelőző hatása mellett nagyobb hangsúlyt kell fektetni az állampolgárok segítésére, az áldozatvédelemben történő aktív részvételre. Az észlelt hiányosságok – a hatáskörrel

rendelkező szervek részére – továbbítása terén jelentős változást szükséges alkalmazni, amelyhez a szakmai segítség fokozása indokolt. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata évenkénti költségvetéséből támogatást nyújt az egyesületek számára, működési költségeik fedezésére.

7.6. Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó Egyesület

1872. szeptember 9-én alakult Szombathelyen tűzoltó egyesület a tűz megelőzésére, megfékezésére, a bajba jutottak segítésére. 1947 óta az önkéntes tűzoltók helyét az állami/hivatásos tűzoltók vették át, évtizedekig nem volt önkéntes egyesület Szombathelyen. A hosszú szünet után 2016-ban tűzoltó egyesületként újra alakultak, a Szombathelyen elsőként létrejött mentőszervezet jogutódjai ők. Fő tevékenységeik a tűzoltáson, műszaki mentésen, tűzmelegelőzésen kívül rendezvények tűzvédelmi biztosítása, ifjúságnevelés, a tűzoltósport népszerűsítése. Az alapítók között civil szombathelyi polgárokon túl lelkes fiatalok is voltak, akik azóta már hivatásos tűzoltók lettek.

7.7. A civil szféra

A civil szféra szerepe óriási a bűnmegelőzésben, hiszen képes betölteni azt az űrt, amely az állami, önkormányzati szervek szociális ellátó rendszerében található. Tevékenységük megfelelő kontrollja esetén hatékonyságuk növelhető. Lényeges, hogy tevékenységük beilleszkedjen a helyi bűnmegelőzés rendszerébe, és ne legyen ellentétes a közösség érdekeivel. Jelenleg 217 regisztrált civil szervezettel működik együtt Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata. A város és a civil szervezetek közti együttműködés több formában valósul meg. Az információcserét segítő szándékkal került létrehozásra 2013. évben a Civil Fórum, amely a közvetlen kommunikációt biztosítja a felek között.

7.8. Üzleti szféra

Az üzleti, gazdasági élet szereplői a magántulajdon fokozatos növekedése révén jelentős szerepet vállalhatnak a bűnmegelőzés területén. Az egyéni érdek, a saját vagyon megvédése a közösség szempontjából is fontos. Ugyanakkor a gazdálkodást végző szervezetek saját szubjektív biztonságuk mellett felelősséget kell, hogy érezzenek a helyi társadalmi közösség biztonságáért is, amelyet saját eszközeikkel támogatniuk kell.

7.9. Média

Sajátos szerepet játszik a média, hiszen közhangulatot befolyásoló, cselekvést orientáló szereppel bír. A város közbiztonsági és bűnmegelőzési eredményeinek hiteles bemutatása hozzájárulhat a közbizalom erősítéséhez, a lakosság normakövető magatartásának fejlesztéséhez. Az országos és a helyi média, az elektronikus és a nyomtatott sajtó, online felületek megfelelő alkalmazásával a közlés során érintett szereplők elérhetővé válnak. A lakossággal való kapcsolattartás, a folyamatos tájékoztatás elengedhetetlenül fontos a különböző információs csatornákon keresztül, legyen szó az aktuális bűn- és balesetmegelőzési programokról és a bűncselekmények új elkövetési módszereiről. Kulcsfontosságú az új generációs kommunikációs eszközök, a közösségi média felületek megfelelő és hatékony használata.

VIII. BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK, PRIORITÁSOK, ÖNKORMÁNYZATI FELADATOK

Szombathely közbiztonságának növelése összetett feladat, amelyben az önkormányzatnak, a rendőrségnek, a városrendészetnek, a polgárőr szervezeteknek és a lakosságnak is aktív szerepet kell vállalnia. A bűnmegelőzés és a közrend fenntartása érdekében fontos a hatékony együttműködés, az új technológiák alkalmazása és a közösségi részvétel erősítése. Az általánosan kitűzött feladatok mellett jelen Konceptióban meg kell határozni azokat a kulcsfontosságú területeket, ahol Szombathely vonatkozásában kiemelten fontos a beavatkozás.

8.1. A közbiztonság fokozásának kulcselemei

A város közbiztonsági helyzete javításának egyik leghatékonyabb eszköze a közterületi jelenlét további növelése lehet. Ez jelentheti több járőröző rendőr, közterület-felügyelő és polgárőr jelenlétét a forgalmas helyeken (iskolák, közlekedési csomópontok, parkok, szórakozóhelyek), gyalogos, motoros és kerékpáros járőrök alkalmazását a gyorsabb reagálás érdekében, valamint nagyobb rendőri jelenlétet az esti és éjszakai órákban, különösen hétvégén és kiemelt események idején.

A közbiztonság alapja a lakosság és a rendvédelmi szervek együttműködése. Az önkormányzat feladata, hogy támogassa a közösségi rendészetet, ösztönözze a helyi polgárőrségek és lakossági önkéntesek bevonását, valamint közös fórumokat teremtsen a problémák azonosítására és megoldására. Az együttműködés javítja a biztonságérzetet és elősegíti a gyors beavatkozást válsághelyzetekben.

A rendészeti és jogi eszközök fejlesztése kulcsfontosságú a bűnmegelőzés területén. Ennek része a Városrendészet fejlesztése, edukációja, speciális képzése, valamint a bűnmegelőzési stratégiák integrálása a városfejlesztési tervekbe. Az Önkormányzat emellett támogatja a modern technológiai megoldások alkalmazását, például a térfelügyelő kamerák és az okos városi rendszerek fejlesztését. A hatékonyan működő térfelügyelő kamerarendszer lehetőség szerinti újabb fejlesztésével szintén javulhat a közbiztonsági helyzet. A térfelügyelő kamerák hálózatának bővítése a kritikus pontokon lehet kifejezetten indokolt (pl. városközpont, aluljárók, peremkerületek, közösségi terek).

A jobb közvilágítás és közterületi infrastruktúra jelentősen hozzájárulhat az állampolgárok szubjektív biztonságérzetéhez. Ennek eszköze lehet a közvilágítás bővítése és korszerűsítése a kevésbé biztonságos területeken, az elhagyatott, veszélyes területek rendezése (elhagyott épületek, parkok karbantartása, illegális személtlerakók felszámolása), valamint biztonságos közlekedési zónák kialakítása a gyalogosok és kerékpárosok védelme érdekében (pl.: az okoszebrák számának növelése).

A jövőben is szükséges a bűnmegelőzési programok megszervezése és támogatása, a lakosság folyamatos tájékoztatásával, lakossági fórumok szervezésével, ahol a lakók megoszthatják észrevételeiket a közbiztonsággal kapcsolatban, bűnmegelőzési tanácsadással a helyi közösségek számára, iskolai programokkal.

8.2. Közlekedésbiztonság fokozása a modern kihívások tükrében

A közlekedésbiztonság Szombathelyen is olyan új kihívásokkal szembesül, amelyek az elmúlt évek technológiai fejlődésének és a közlekedési szokások átalakulásának következményei.

Az egyik legjelentősebb változás az elektromos mikromobilitási eszközök (elektromos kerékpárok, gördülő járművek, elektromos rollerek, gördeszkák, hoverboardok, segwayek, elektromos egykerekek, elektromos egyensúlydeszkák, unicycle-k) megjelenése és rohamos terjedése. Az elektromos rásegítésű közlekedési eszközök bár fenntartható alternatívát kínálnak, ugyanakkor komoly közlekedésbiztonsági kockázatot is jelentenek, különös tekintettel arra, hogy egyes nagy teljesítményű eszközök akár a belterületi sebesség túllépésére is alkalmasak. A gépjárművek vezetői nincsenek felkészülve erre a megváltozott közlekedési helyzetre, hiszen a közlekedésben megjelentek a megszokottnál gyorsabb gyalogosnak tűnő, de elektromos eszközt használó résztvevők.

Az eltérő sebesség, a meglévő közlekedési infrastruktúrához való illeszkedés hiánya és a gépjárművekkel, gyalogosokkal való konfliktushelyzetek miatt elkerülhetetlen a használat feltételeinek meghatározása. Már több éve zajlik a közúti közlekedés szabályait tartalmazó KRESZ átfogó felülvizsgálata. Várhatóan néhány éven belül hatályba lép a közlekedési rendszert a tervek szerint új alapokra helyező központi jogszabály, amely feltehetően az új, jelenleg még szabályozatlan közlekedési eszközökkel kapcsolatos kérdésekre is választ ad majd. A változásokat minden esetben figyelemmel kell kísérni és szükség szerint integrálni a Koncepció Cselekvési Tervébe.

Amennyiben pedig szabályozatlan marad egy terület (pl. egyes mikromobilitási eszközök járdán, tereken stb. történő használatának kérdése), akkor indokolt olyan helyi szintű, szombathelyi sajátosságoknak megfelelő szabályozások kialakításának megvizsgálása, amelyek a rendelkezésre álló jogi keretek között, összhangban a központi szabályozásokkal határozzák meg. Az Önkormányzat feladata a kijelölt közlekedési útvonalak és parkolóterek biztosítása, a közlekedési rend felügyelete, valamint olyan helyi intézkedések bevezetése, amelyek támogatják a biztonságos használatot.

A jövőben várhatóan még több, ma még újdonságnak számító mikromobilitási eszköz jelenhet meg a közlekedésben – például olyan járművek, amelyek légpárna vagy mágneses erőter segítségével haladnak – tovább növelve a szabályozás és a biztonság fontosságát.

A második jelentős kihívás az önvezető járművek fokozatos megjelenése lesz, amelyek az emberi beavatkozás nélküli közlekedéssel új biztonsági kockázatokat hordoznak. A technológiai működési hibák, a kiberbiztonsági fenyegetések és a hagyományos közlekedési renchez való illeszkedés nehézségei miatt szükséges, hogy a város közlekedési infrastruktúrája felkészüljön e járművek fogadására. Ez magában foglalja az intelligens közlekedési rendszerek fejlesztését, kísérleti övezetek kijelölését és a szabályozási keretek pontosítását. A helyi intézkedéseknek itt is összhangban kell állniuk az országos szabályozással, biztosítva, hogy az új technológiák integrációja a lakosság biztonságérzetét növelje, ne csökkentse.

A harmadik kihívást az elkövetkezendő években a drónok megjelenése jelenheti a személy, csomag- és teherszállításban, valamint a közlekedési és logisztikai rendszerekben. A belvárosi légtérben vagy közút közelében történő használat fokozott baleseti kockázatot és közbiztonsági problémát jelenthet. Ezért kiemelt fontosságú, hogy az önkormányzat – amennyiben erre törvényi felhatalmazást kap – a központi szabályozással összhangban alakítsa ki a helyi légtérhasználati szabályokat, kijelölje a tiltott és engedélyezett zónákat, és együttműködjön a rendvédelmi szervekkel, valamint a légügyi hatóságokkal az ellenőrzés biztosítása érdekében.

A közlekedésbiztonság erősítésének elengedhetetlen eleme az edukáció. Az önkormányzat és a rendőrség közös felelőssége, hogy a lakosságot – különösen a fiatalokat és a mikromobilitási eszközök használóit – folyamatosan tájékoztassa a biztonságos közlekedés szabályairól, valamint szemléletformáló programokkal erősítse a felelős közlekedési kultúrát. A prevenció, az ismeretterjesztés és a gyakorlatias közlekedési nevelés hosszú távon hozzájárulhat a balesetek számának csökkentéséhez és a közösségi együttélés biztonságához.

Összességében a mikromobilitási eszközök, az önvezető járművek és a drónok megjelenése új típusú önkormányzati beavatkozásokat igényel, amelyeknek a helyi szabályozások, az infrastruktúra-fejlesztés, a digitális biztonság és az edukáció egyaránt részét kell képezniük. Csak a központi és helyi szabályozások összehangolt alkalmazása, valamint az önkormányzat és a rendőrség közös szemléletformáló munkája révén biztosítható, hogy Szombathely városa felkészüljön a modern közlekedési kihívások biztonságos kezelésére.

8.3. Szociális, lakhatási és megélhetési problémák

A felgyorsult világ folyamatos változása az emberek életének minden részletére kiterjed, nemcsak a bűnözés szerkezetére, hanem a társadalmi értékekre, szociális, lakhatási és megélhetési helyzetre tekintettel is. A szociális helyzet sokféle tényezőtől függ, mint például a jövedelem, az iskolai végzettség, a foglalkoztatottság, a munkanélküliségi ráta és a lakáskörülmények, amelyek hatással vannak a közbiztonságra is. Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalában a szociális és egyéb humán szakpolitikai területek (egészségügy, óvoda, bölcsőde, családsegítés és gyermekjólét, szociális lakáspolitikai) az Egészségügyi és Közszolgálati Osztályhoz tartoznak, amelyek keretében működnek további belső szervezeti egységek, irodák. A terület fontosságára tekintettel 2025. évben elkészült Szombathely Megyei Jogú Város új Szociális Térképe, amely empirikus kutatásokra és adatelemzésre épült, átfogó képet ad a város szociális és lakhatási helyzetéről.

8.3.1. Hajléktalansággal összefüggő problémák

Szombathelyen évek óta közbiztonsági problémát jelent egyes hajléktalan életmódot folytató személyek kirívóan közösségellenes magatartása. A probléma megoldása komplex, több aspektusból vizsgált megoldást igényel.

A hajléktalanság, mint szociális kérdés tekintetében a FÉHE NKft. a Zanati út 1. szám alatt üzemeltetett hajléktalan szálló és az utcai szociális szolgálat működtetésével igyekszik enyhíteni a helyzetet. Az intézmény tapasztalatai azt mutatják, hogy elsősorban nem az utcán élő hajléktalan emberek száma, hanem az ellátotti kör egészségügyi, mentális, illetve társadalmi helyzetéből fakadó állapota jelent komoly problémát. A társas együttélésre, illetve a társadalmi szabályok, normák betartására képtelen kis létszámú hajléktalan ember zöme „sokproblémás”, azaz súlyos pszichiátriai megbetegedésben, illetve olyan mértékű szenvedélybetegségben is szenved, ami jelentős mértékben akadályozza őket a társadalomba való visszailleszkedésben. A hajléktalanellátásban dolgozó szakembereknek folyamatos kihívást jelent, hogy ezen ellátotti kör együttműködésre csak időszakosan, illetve egyáltalán nem rábírható. Az intézményben addiktológus, pszichiáter szakorvos, háziorvos áll a kliensek rendelkezésére, azonban a célcsoport egy részénél tartós megoldást ez már nem jelent. Egyre nagyobb arányban válik szükségessé a hajléktalan személyek pszichiátriai okból szükséges gondnokság alá helyezése, sok esetben egészségügyi állapotuk is olyan mértékben leromlott, hogy fokozott odafigyelésre van szükségük.

A Városrendészet és a Szombathelyi Rendőrkapitányság pedig a különböző jogsértő cselekmények (köztisztasági szabálysértés és szabályszegés, közterületi szeszesital-fogyasztás tilalmának megszegése, koldulás, csendháborítás)

észlelése esetén soron kívül intézkedik azok megszakítása, az elkövető felderítése és szankcionálása iránt. Az Önkormányzat a fenti szabálysértések tekintetében annyiban rendelkezik jogalkotási hatáskörrel, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben kapott felhatalmazás alapján helyi rendeletben jelölheti ki azokat a közterületeket, ahol tilos a szeszesital fogyasztása. A Közgyűlés ezeket a közterületek használatának rendjéről szóló önkormányzati rendeletben széleskörűen, a teljes belvárost, valamint a kereskedelmi üzletek és a különböző oktatási, szociális és kulturális védett intézmények környezetét felölelve határozta meg.

8.4. Állatvédelem

Napjainkban egyre többen tartanak háziállatot – leginkább kutyát – Szombathelyen, különösen a kertvárosi övezetekben, de sok esetekben lakásokban is. Ezek során az állattartók felelőssége, hogy az állatvédelmi jogszabályok rendelkezéseit betartva, állataikat a jó gazda gondosságával tartsák, az állat fajának, fajtájának és élettani szükségleteinek megfelelő életfeltételeiről gondoskodjanak. Kiemelten fontos az eb megfelelő és biztonságos elhelyezéséről, szakszerű gondozásáról, szökésének megakadályozásáról való gondoskodás, mivel ezen kötelezettség elmulasztása esetén közterületre kerülhetnek az állatok, ahol közbiztonsági problémát okozhatnak, veszélyeztethetik emberek és más állatok testi épségét, illetve esetlegesen a közlekedés biztonságát is. A felelős állattartás szabályai közé tartozik az a kötelezettség is, hogy az állattartók gondoskodjanak az állatok folyamatos oltottságáról, hogy esetleges harapás esetén azok ne okozzanak súlyosabb sérülést.

Az elmúlt években számos állat szökésével kapcsolatos eset jutott az Önkormányzat tudomására. A közterületen kóborló kutyákat a Városrendészethez tartozó Állategészségügyi és Ebrendészeti Szolgálat ebrendészeti fogják be, szállítják be a telephelyre, és kezdeményezik állatvédelmi közigazgatási hatósági eljárás lefolytatását. Az állatvédelemben a hatósági hatáskörök megoszlanak a Szombathelyi Rendőrkapitányság, a Vas Vármegyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály, valamint a jegyző között. A hatóságok között folyamatos a kapcsolattartás és egyeztetés, amelyet szükséges tovább folytatni, csakúgy, mint az állatvédő civil szervezetekkel való együttműködést, amelyet ugyanakkor érdemes időközönként felülvizsgálni, és szükség esetén korrigálni, fejleszteni.

Kiemelt feladat az állatvédelem területén is a szemléletformálás, a lakosság ismereteinek bővítése. A rendszeres időközönként megjelenő városi lapban visszatérően megjelennek állattartási szabályokat közérthető formában ismertető tartalmak. A közösségi médiát szabályozott keretek között alkalmazva szintén jelentős előre lépéseket lehet elérni. Szükséges a már jól működő önkormányzati kezdeményezések folytatása. Ide tartozik az állatvédelemben részt vevő hatóságok és szervezetek részvételével működő ún. Állatvédelmi Kerekasztal üléseinek rendszeres összehívása. Végül az Állategészségügyi és Ebrendészeti Szolgálat közösségi médiában való megjelenésére is nagy hangsúlyt kell fektetni, amely nagyban segíti a befogott ebek örökbeadásának sikerességét.

8.5. A belterületen kárt okozó vadak elejtése

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata felé az első lakossági jelzések 2021. évben érkeztek arra vonatkozóan, hogy Szombathely belterületén vaddisznók jelenléte tapasztalható. Azt követően nagy gyakorisággal érkeztek bejelentések a város nyugati – Aranypatak Vadásztársasághoz tartozó – területein, a Csónakázó-tó környékén, az oladi, valamint a parkerdei városrészen megjelenő, kárt okozó és lakosságot veszélyeztető vaddisznókról, amelyek több

esetben már az emberekkel szemben is támadólag léptek fel. Bár a hatályos jogszabályok szerint a probléma kezelése nem az önkormányzatok feladata, ezekben az ügyekben alapvetően sem az önkormányzat, sem a jegyző semmilyen intézkedési jogkörrel nem rendelkezik, az Önkormányzat mégis koordináló szerepet vállalt fel a megoldás érdekében, és szakmai egyeztetéseket, Vadászati Kerekasztalt hívott össze. Az ezeken kialakított álláspont alapján a kárt okozó vaddisznók éles lőfegyver használatával történő elejtése a szükséges és kíméletes megoldás, mert az adott helyszínen már emberek élete, testi épsége is veszélybe kerülhet. A fegyverekről és lőszerokról szóló 253/2004. (VIII.31.) Korm. rendelet alapján 2022. szeptembertől az Önkormányzat megbízta a területileg illetékes Aranypatak Vadásztársaság, mint a vadászterület vadászatra jogosult vadászait a kárt okozó vadak elejtésével, a Szombathelyi Rendőrkapitányság pedig határozatában engedélyezte a vadkilövést. A vadászok a feladatot a környezet és a városlakók lehető legkisebb zavarásával végzik el, kizárólag az este 18 órától másnap reggel 06 óráig terjedő időszakban. 2023. októberétől kialakított ügyeleti rendszerben az Aranypatak Vadásztársaság 4 vadásza látja el a feladatot úgy, hogy egyidejűleg 2 vadász van szolgálatban, az időszakokat úgy felosztva, hogy a 2 páros 2 naponta váltja egymást. A vadászok részére biztosításra került egy mobiltelefon, amelynek hívószámát, valamint a külön e célra létrehozott e-mail címet a sajtón keresztül nyilvánosságra hozta az Önkormányzat. Az intézkedésekkel sikerült kezelni a felmerülő közbiztonsági problémát, de az érintett belterületen visszatérő jelleggel továbbra is jelen lehetnek a kárt okozó vaddisznók, hiszen a korábban a beköltözésüket elősegítő tényezők továbbra is fennállnak. Így a probléma további hatékony és jogszerű kezelése érdekében a vadászokkal határozatlan ideig szerződések kerültek megkötésre. Az együttműködés folytatása szükséges a jövőben, a tapasztalatok szerint sikeres és eredményes elejtések folytatása érdekében. A kialakított protokoll alapján az Önkormányzat készen áll arra, hogy ha újabb bejelentések érkeznek, akár a város másik belterületi részéről, időben reagáljon és kezelje a problémát.

8.6. A modern kihívások önkormányzati kezelése

A közbiztonságot érintő kihívások az elmúlt években jelentősen átalakultak. A hagyományos bűnmegelőzési feladatok mellett új, digitális és társadalmi jelenségek is egyre erőteljesebben jelennek meg a helyi közösségek mindennapjaiban. A modern kihívások közül több szorosan kapcsolódik a bűnmegelőzés és a közbiztonság témaköréhez, mivel közvetlenül hatnak a lakosság biztonságérzetére, a közösségek stabilitására és a rendfenntartó szervek munkájára. Ezek a következők:

- Digitális biztonság és kiberbűnözés elleni fellépés: a lakosság védelme az online csalásokkal, adatlopással, kiberzaklatással, álhírekkel és dezinformációval szemben.
- Gyűlöletbeszéd, polarizáció, társadalmi kirekesztés és szélsőségek elleni fellépés: a közösségi béke és biztonság megőrzése, konfliktusok megelőzése.
- Álhírek és mesterséges intelligencia által generált megtévesztések felismerése, az online térben való eligazodás, a lakosság edukációja a manipulációk és veszélyes tartalmak kiszűrésére.
- Kritikus infrastruktúra védelme (víz, energia, kommunikáció): áramkimaradások, vízhiány vagy kommunikációs rendszerek sérülése esetén a közrend és közbiztonság fenntartása.
- Pandémiák és egészségügyi válságok kezelése: a közrend fenntartása, a lakosság megfelelő tájékoztatása, pánik megelőzése.
- Migrációs vagy menekültválság kezelése: a közbiztonság és társadalmi kohézió megőrzése mellett az integráció támogatása.
- A közösségi rendészet erősítése: a Rendőrség, a Városrendészet, a polgárőr szervezetek és lakosság együttműködésének erősítése a közbiztonság alapja, a helyi problémák gyorsabb és hatékonyabb kezelése érdekében.

A fenti modern kihívások kezelése összehangolt, átfogó, partnerségen alapuló bűnmegelőzési megközelítést igényelnek a lakosság biztonságérzetének és a közösségek stabilitásának megőrzése érdekében. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata elkötelezett abban, hogy e modern kihívások területén is aktívan közreműködjön a lakosság biztonságérzetének erősítésében és a közösség védelmében.

8.6.1. Online fenyegetések

A kibervédelem, a kiberbiztonság megerősítése, a digitális írástudás és az online biztonság érdekében az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a lakosság edukációjára, a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitánysággal együttműködésben. Ennek keretében ismeretterjesztő kampányok, lakossági fórumok és workshopok valósulnak meg, amelyek a biztonságos internethasználatra hívják fel a figyelmet. Az oktatási intézmények és a rendőrség együttműködésének köszönhetően a fiatalok számára digitális biztonsági programok, míg az idősebb korosztály számára célzott képzések és előadások nyújtanak segítséget. A városi rendezvényeken tanácsadói szolgáltatások, tematikus programok – mint a „Kiberbiztonság Konferencia” vagy a „Biztonságos Internet Nap” – járulnak hozzá a tudatos internethasználat erősítéséhez. Az Önkormányzat emellett együttműködik civil szervezetekkel és felsőoktatási intézményekkel is a közös projektek megvalósítása érdekében.

A gyűlöletbeszéd elleni küzdelemben Szombathely célja a megelőzés, a korai felismerés és a hatékony reagálás. A társadalmi kohézió és a demokratikus értékek védelme érdekében érzékenyítő kampányok, oktatási programok, kulturális rendezvények és vitakörök megvalósítása szükséges. Az online térben gyűlöletkeltő tartalmak elleni fellépés keretében szükséges a korai felismerési és beavatkozási mechanizmusok kialakítása, hatékony eszközt jelenthetnek a megfigyelő és bejelentő rendszerek kialakítása. Az Önkormányzat partnerséget ápol a nemzetiségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, egyházakkal, a kulturális és szociális intézményekkel annak érdekében, hogy közös programok révén erősítsék a befogadást és a kölcsönös tiszteletet. Nyitott fórumok, mediációs kezdeményezések, ifjúsági programok és kortárssegítő képzések segíthetik a fiatalok bevonását, míg a jogi és rendészeti szervekkel való együttműködés biztosíthatja a gyűlöletbeszéd elleni gyors és határozott fellépést. Emellett kiemelt figyelmet kapnak az áldozatsegítő programok és a jogi tanácsadás elérhetővé tétele együttműködve a Szombathelyi Áldozatsegítő Központtal.

A polarizáció és a szélsőséges ideológiák terjedésének megakadályozása érdekében prevenciós programok szervezése szükséges, különösen a fiatalok körében, alternatívát kínálva a radikális nézetekkel szemben. A helyi közösségek ellenálló képességének növelését szolgálhatják a társadalmi párbeszéd ösztönző kezdeményezések, a demokratikus párbeszéd és vitakultúra előmozdítása, valamint a helyi médiában biztosított kiegyensúlyozott tájékoztatás. Az ifjúsági programok és oktatási kampányok a kritikai gondolkodást fejleszthetik, a rendőrséggel és szakmai szervezetekkel való együttműködés pedig lehetővé teheti a kockázatok feltérképezését és kezelését. Az Önkormányzat a radikalizálódás megelőzésére mentorprogramok létrehozását is támogatja.

A társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata a helyi közpolitikában következetesen érvényesíti az esélyegyenlőség szempontjait. Ennek keretében támogatja az integrációt és befogadást elősegítő közösségi programokat, biztosítja a hátrányos helyzetű csoportokhoz célzottan eljuttatott segítségnyújtást, és szorosan együttműködik civil szervezetekkel, valamint szociális szolgáltatókkal a kirekesztés megelőzése és mérséklése érdekében.

A dezinformáció az egyik legnagyobb kihívás, amellyel a hatóságok minden szinten szembesülnek. A kommunikációs forradalom új lehetőségeket nyitott a közvetlen részvételre az online kapcsolatokon keresztül, de új veszélyeket is

hozott a társadalomra, olyan forrásokat tárva a polgárok elé, amelyek szándékosan torzítják a demokratikus vitát és értékeket. Az álhírek és az ártó dezinformáció elleni fellépés szintén Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata számára kiemelt feladat, hiszen az álhírek és félrevezető információk súlyosan veszélyeztetik a közbizalmat, gyengíti a közösségi együttműködést, pánikot kelthetnek és veszélyeztethetik a közbiztonságot és a szubjektív biztonságérzetet, hosszú távon aláássa a demokratikus intézményekbe vetett hitet. A dezinformáció elleni küzdelem ezért nem csupán kommunikációs, hanem biztonsági kérdés is, amely egyaránt érinti a társadalmi békét, a helyi közélet tisztaságát és a közösség jólétét. Ennek kezelésére az Önkormányzat külön figyelmet fordít arra, hogy hiteles, gyors, tényszerű, közérthető és ellenőrizhető adatokra támaszkodó tájékoztatást nyújtson hivatalos kommunikációs csatornáin, különösen krízishelyzetekben, amellyel képes lehet egyrészt ellensúlyozni a félrevezető tartalmak hatását, másrészt erősíteni a polgárok tájékozottságát és biztonságérzetét.

Nélkülözhetetlen az együttműködés a rendőrséggel, civil szervezetekkel és szakmai partnerekkel a dezinformációk azonosítása és visszaszorítása érdekében. Kommunikációs protokoll kidolgozásával kell gondoskodni arról, hogy a várost érintő dezinformációs kampányok esetén gyors és hatékony válasz születhessen. További programok, kommunikációs kampányok indításával növelhető a lakosság médiatudatossága, annak érdekében, hogy meg tudják különböztetni a megbízható forrásokat a manipulatív vagy hamis tartalmaktól. Fontos szerepet kapnak a helyi médiával, oktatási intézményekkel, civil és egyházi szervezetekkel kialakított együttműködések is, amelyek – különösen a fiatalok körében – lehetőséget biztosítanak a kritikus médiaműveltség fejlesztésére, a tolerancia és a közös értékek erősítésére. Emellett az online térben olyan bejelentő és jelzőrendszerek kialakítása is szükséges, amelyek gyors reagálást tesznek lehetővé a káros dezinformáció terjedésével szemben.

A digitális térben egyre nagyobb kockázatot jelent az a jelenség, hogy mesterséges intelligencia (AI) által előállított tartalmak – szövegek, képek, videók vagy hangfelvételek – valóságnak tűnnek, ám valójában félrevezető vagy manipulatív céllal készültek. E tartalmak felismerése és a lakosság tudatosságának növelése kulcsfontosságú a demokratikus közélet, a közbiztonság és a társadalmi kohézió védelme érdekében. Ehhez oktatási és érzékenyítő programokat szükséges indítani, amelyek gyakorlati példákon keresztül mutatják be a manipulált tartalmak jellemzőit, a gyanús minták azonosításának módját, valamint a forrásellenőrzés fontosságát. Külön figyelmet kap a fiatalok médiatudatossága, mivel ők a legaktívabb felhasználói az online térnek, ugyanakkor gyakran a legkiszolgáltatottabb célpontjai a dezinformációs kampányoknak.

Összegzésként elmondható, hogy Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata a modern kihívások kezelésében is aktív szerepet vállal. A kiberbűnözés, a gyűlöletbeszéd, a szélsőségek, a kirekesztés és a dezinformáció elleni fellépés komplex intézkedései hozzájárulnak a közbiztonság erősítéséhez, a lakosság biztonságérzetének növeléséhez, a demokratikus értékek védelméhez és a társadalmi kohézió megszilárdításához. Ezekkel az intézkedésekkel Szombathely olyan átfogó és modern biztonsági környezet megteremtésére törekszik, amelyben a rendészeti és jogi eszközök fejlesztése szoros összhangban áll a közösségi igényekkel és a technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségekkel. Az intézkedések hozzájárulnak a város lakosságának digitális rezilienciájához, amely hosszú távon erősíti a közbizalmat, mérsékli a társadalmi megosztottságot, és biztosítja a közösség védelmét a mesterséges intelligencia által generált félrevezető tartalmakkal szemben. Szombathely célja, hogy olyan ellenálló helyi közösséget építsen, amely képes felismerni és elutasítani a társadalmat megosztó vagy félrevezető információkat, és amelynek tagjai tudatos, felelős módon használják az online és offline kommunikációs csatornákat. Az önkormányzat ezen intézkedésekkel hozzájárul ahhoz, hogy a város közléte átlátható, biztonságos és bizalmon alapuló maradjon.

8.6.2. Speciális krízishelyzetek kezelése

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a rövid és hosszabb ideig tartó krízishelyzetekre való felkészülést. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a társadalom biztonságát és működését jelentősen veszélyeztethetik olyan rendkívüli, a szélsőséges időjárásnak köszönhetően is bekövetkező események, mint egy több napig tartó (akár országos) áramszünet, a közszolgáltatások tartós leállása, vagy természeti katasztrófák. Ezekben a helyzetekben a közbiztonság fenntartása, a lakosság tájékoztatása, védelme és a közrend biztosítása kiemelt fontosságú.

Az Önkormányzatnak fel kell készülnie a lakosság alapvető szükséglet-ellátásának támogatására, a közérdekű információáramlás biztosítására, valamint a közösségi együttműködés megszervezésére. Ilyen helyzetekben az önkormányzat egyik legfontosabb feladata a lakosság megnyugtatása, a működőképes kommunikációs csatornák kiépítése és fenntartása, valamint a hiteles és folyamatos lakossági tájékoztatás. Emellett kiemelt feladat az önkéntesek szervezése és bevetése a polgári védelmi feladatok ellátására, hiszen az aktív lakossági részvétel jelentősen növeli a krízishelyzetek kezelésének hatékonyságát.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata rendelkezik önkéntes stratégiával, amely a városi közösségi szerepvállalás alapját képezi. A stratégia következő állomása, hogy az önkormányzat egy olyan operatív bázist alakítson ki, amely krízishelyzetben is gyorsan mozgósítható, és képes a lakosság számára kézzelfogható segítséget nyújtani. Ez a bázis lehetővé teszi az önkéntesek összehangolt bevetését és a polgári védelem hatékony támogatását.

Az Önkormányzat vállalja, hogy a krízishelyzetek kezelésében szorosan együttműködik a kormányzati szervekkel, a rendvédelmi és katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a civil és önkéntes szervezetekkel. Ez az együttműködés garantálja, hogy szükség esetén gyors és hatékony válasz szülessen, amely biztosítja a város lakosságának védelmét, a közbiztonság fenntartását és a közösségi bizalom megerősítését.

8.6.3. Városi energiaellátás és intézkedések tartós áramkimaradás esetén

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata feladatának tekinti a városi energiaellátás biztonságának fenntartását, különösen szélsőséges időjárási körülmények, elektromos hálózati meghibásodások, természeti katasztrófák vagy állami áramkorlátozások esetén.

A lakossági kommunikáció és edukáció kulcsfontosságú a tartós áramkimaradás hatásainak csökkentésében. Az Önkormányzat biztosítja a folyamatos tájékoztatást az áramkimaradás okairól, várható időtartamáról, az alkalmazott intézkedésekről, és a lakosság szerepéről a válsághelyzet kezelésében. Az Önkormányzat lehetőségei szerint segít megvizsgálni a tartalékenergia-források alkalmazhatóságát, például aggregátorok, akkumulátoros tárolók és mobil generátorok beüzemelésének lehetőségét, valamint – felkérés alapján – együttműködik az energiaszolgáltatókkal az áramellátás prioritizálását a legkritikusabb szolgáltatások számára. Az Önkormányzat számára is fontos a kritikus intézmények energia-biztonságának támogatása. Különös figyelmet kell fordítani a kórházak, szociális intézmények, oktatási intézmények, vízellátó és távhőrendszerek, valamint a közlekedési és kommunikációs infrastruktúra működésére. A város szoros együttműködést alakít ki az állami és regionális energiaközpontokkal, szolgáltatókkal, katasztrófavédelmi szervekkel és szakértőkkel, hogy a korlátozások tervezése és végrehajtása jogszerű, átlátható és hatékony legyen.

Az Önkormányzat kiemelten kezeli a lakosság és a gazdasági szereplők felkészítését és tudatosságának növelését. Kommunikációs kampányokkal, oktatási programokkal és közösségi gyakorlatokkal kell segíteni az állampolgárokat abban, hogy felkészülhessenek a tartós áramkimaradásra, megismerhessék az önálló energiaforrások használatát, a fogyasztás mérséklését, valamint az alternatív energiamegoldások lehetőségeit. A város támogatja a helyi megújuló energiaforrások, például napelemek, városi energiatárolók és intelligens hálózati rendszerek telepítését, az energiahatékony infrastruktúra kialakítását, a zöld építészeti megoldásokat, valamint a klímatudatos várostervezést, amely minimalizálja a hálózati kiesések hatását és biztosítja az alapvető szolgáltatások folyamatos működését. Az Önkormányzat a lakossági és intézményi tudatosság növelésére online és személyes fórumokat, szórólapokat, tematikus oktatásokat és gyakorlati bemutatókat szervez, ezzel is elősegítve a biztonságos és felelősségteljes energiahasználatot.

A hosszú távú stratégiai célkitűzés része, hogy Szombathely városa képes legyen ellenálló, adaptív és fenntartható energiaellátási rendszert kialakítani, amely hosszú távon biztosítja a kritikus szolgáltatások működését, minimalizálja a gazdasági és társadalmi kockázatokat, és erősíti a lakosság és az Önkormányzat közötti bizalmat a válsághelyzetek során.

8.6.4. Városi vízbiztonság és intézkedések tartós vízhiány esetén

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata feladatának tekinti a városi vízellátás biztonságának fenntartását is, különösen az esetleges szélsőséges időjárási események, tartós szárazságok, fertőzés, szennyeződés következtében történő drasztikus minőségromlás és állami vízkorlátozások esetén. Az Önkormányzat feladata a lakossági ellátás és az alapvető szolgáltatások biztosítása. Ennek érdekében kidolgozásra kerülnek az alternatív vízellátási tervek, amelyek a városi ivóvízkészletek optimalizált felhasználására, pótvízutak, mobil vízszolgáltató egységek és víztranszport lehetőségek koordinált alkalmazására terjednek ki. Az Önkormányzatnak fel kell készülnie a krízishelyzeti intézkedések gyors alkalmazására, ideértve a mobil vízszolgáltató állomások, ivóvíz-osztó pontok és ideiglenes tárolók kialakítását, valamint a közösségi önkéntes hálózatok bevonását az ellátás támogatására. A város szoros együttműködést alakít ki az állami vízügyi hatóságokkal, regionális katasztrófavédelmi szervekkel és a vízművekkel. Az együttműködés magában foglalja a lakosság folyamatos tájékoztatását a várható korlátozás időtartamáról, mennyiségéről, valamint a felhasználás mérséklésére vonatkozó ajánlásokat.

Az Önkormányzat kiemelten kezeli a tudatos vízhasználat és a lakossági együttműködés ösztönzését. Rendszeres kommunikációs kampányok, iskolai és közösségi oktatások, valamint interaktív programok segítik a lakosságot a fenntartható vízhasználat gyakorlati módszereinek elsajátításában. Ezek a programok hangsúlyozzák az ivóvíz megtakarításának, az esővíz gyűjtésének és a szürkevíz újrahasznosításának fontosságát, valamint a lakossági felelősségvállalás szerepét a városi vízellátás fenntartásában.

A hosszú távú stratégia része a városfejlesztésbe integrált vízbiztonság. Az Önkormányzat ösztönzi a zöld infrastruktúra kialakítását, a csapadékvíz gyűjtését és tárolását, valamint a szürkevíz újrahasznosítását, amelyek csökkentik a közvetlen ivóvízigényt. A város tervezi a klímatudatos építészeti és kertészeti megoldások bevezetését, amelyek mérséklik a szárazság hatásait, valamint a kutatás-fejlesztési programok támogatását innovatív víztakarékos technológiák és digitális monitorozó rendszerek bevezetésére. A város célja, hogy a vízellátás biztonságát hosszú távon fenntartsa, minimalizálja a gazdasági és társadalmi kockázatokat, és erősítse a lakosság és az önkormányzat közötti bizalmat a válsághelyzetek során.

8.6.5. Önkormányzati feladatok pandémiás helyzetekben

A 2020. év elején kezdődő koronavírus-világjárvány váratlanul és felkészületlenül érte a világot, Magyarországot és Szombathely városát is. A városlakók új, korábban soha nem látott fogalmakkal, pl. kijárási tilalom voltak kénytelenek megismerkedni. Az egészségügyi veszélyhelyzet nagy kihívás elé állította az Önkormányzatot is. Ennek ellenére Szombathely városa gyorsan reagált a naponta változó helyzetekre, és igyekezett a védekezést segítő intézkedéseket megtenni. A Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendvédelmi Bizottság már 2020. február 24-i ülésén külön napirendi pont keretében tájékoztatást kapott a járvány aktuális helyzetéről. A veszélyhelyzet márciusi kihirdetését követően az Önkormányzat szájmaszkokat osztott a városlakóknak. Önkénteseket szerveztek, akik az idősök bevásárlásában és más tevékenységekben vettek részt. A veszélyhelyzet alatt a polgármester több száz intézkedést hozott a vírus helyi terjedésének megakadályozása, valamint az érintetteknek történő segítségnyújtás érdekében, folyamatosan tájékoztatva a polgárokat. A védőoltások hatékonyabb beadását pedig oltópontok kialakításával segítette elő.

Egy esetleges újabb jövőbeni járványhelyzet esetén az Önkormányzat már a korábbi tapasztalatokat felhasználva tud részt venni a védekezésben, szem előtt tartva, hogy egy járvány nem csupán egészségügyi, hanem társadalmi, gazdasági és közbiztonsági kihívást is jelent a város számára. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának feladata, hogy a központi állami intézkedéseket kiegészítve és azokkal összehangoltan biztosítsa a helyi közösség védelmét, a mindennapi élet folyamatosságát és a lakosság megfelelő tájékoztatását.

Az Önkormányzat elsődleges teendője a központi egységes protokoll támogatása és a helyi járványügyi protokollok kidolgozása, valamint annak végrehajtása, ideértve a fertőzés terjedésének lassítását célzó intézkedéseket, a közösségi terek használatának szabályozását, továbbá a lakosság egészségvédelmi ajánlásainak kommunikációját. Fontos szerepe van a kritikus közszolgáltatások fenntartásában, a szociális intézmények és az idősgondozás zavartalan működésében, valamint a hátrányos helyzetű csoportok ellátásának biztosításában.

A városnak gondoskodnia kell a lakosság hiteles és folyamatos tájékoztatásáról, együttműködve a helyi médiával és civil szervezetekkel, hogy elkerülhető legyen a pánik és a dezinformáció terjedése. Ezen túlmenően támogatja a digitális oktatás, a távmunka és az online ügyintézés infrastrukturális feltételeit, csökkentve ezzel a személyes érintkezések számát.

Kiemelt önkormányzati feladat a helyi gazdaság és munkahelyek védelme is, amely támogatási programok, adókedvezmények vagy átmeneti könnyítések formájában valósulhat meg. A pandémiás helyzetekben különösen fontos a civil szervezetek, egyházi közösségek és önkéntesek bevonása, akik gyors segítséget nyújthatnak a rászorulóknak.

Az Önkormányzat stratégiai célja, hogy felkészült, ellenálló és szolidáris közösséget formáljon, amely képes kezelni a járványhelyzetek rövid- és hosszú távú következményeit, miközben megőrzi a város társadalmi kohézióját és gazdasági stabilitását.

8.6.6. A migrációval összefüggő problémák kezelése

A közbiztonság szempontjából kiemelt jelentőségű a rend és a jogszabályok betartatásának biztosítása. Az Önkormányzatnak együtt kell működnie a rendészeti szervekkel annak érdekében, hogy a helyi közösség minden tagja biztonságban érezze magát, függetlenül attól, hogy régi lakos vagy újonnan érkező személyről van szó. A közrend fenntartása és a közösségi befogadás egymást erősítő folyamatok: a jobbiztonság és a rend stabil keretet ad, amely lehetővé teszi az integráció békés megvalósulását.

A migrációval kapcsolatos kihívások kezelésében az Önkormányzat kiemelt eszköze a civil szervezetekkel, egyházi közösségekkel és segítő szervezetekkel való együttműködés. Ezek a partnerek gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek a szociális támogatás, a nyelvi és kulturális képzés, valamint a munkaerőpiaci integráció terén. Az Önkormányzat feladata ezen szervezetek koordinációja és a megfelelő erőforrások biztosítása, hogy a segítségnyújtás rendszerszinten, összehangoltan valósuljon meg.

A migrációs helyzetek gyakran járhatnak feszültségekkel, dezinformációval és félelmekkel a helyi társadalomban. Az Önkormányzat felelőssége, hogy hiteles kommunikációval ellensúlyozza az álhíreket és a szélsőséges narratívákat, ezzel is erősítve a társadalmi bizalmat. A pontos és nyílt tájékoztatás nemcsak a konfliktusok megelőzését segíti, hanem hozzájárul a közösség biztonságérzetének fenntartásához is.

Összességében a migráció és a menekültválság okozta társadalmi problémák kezelése olyan komplex önkormányzati feladat, amely egyszerre igényli a társadalmi integráció elősegítését, a kulturális párbeszéd támogatását, a civil együttműködések koordinációját és a rend fenntartását. Ezek együttes megvalósítása biztosítja, hogy a helyi közösség képes legyen megbirkózni a migrációs kihívásokkal anélkül, hogy az a közbiztonság, a társadalmi kohézió vagy a lakosság biztonságérzete sérülne.

8.7. Közösségi rendészet

A közösségi rendészet (angolul: community policing) egy olyan rendészeti és közbiztonsági megközelítés, amelynek középpontjában a helyi közösségek és a rendvédelmi szervek szoros együttműködése áll. Nem csupán arról szól, hogy a rendőr vagy közterület-felügyelő jelen van egy adott területen, hanem arról is, hogy a lakosság aktív partnerként vesz részt a közbiztonság megőrzésében. A hangsúly a megelőzésen, a bizalomépítésen és a közös problémamegoldáson van. A közösségi rendészet lényege, hogy a közbiztonság nem csak a rendőrség és a hatóságok felelőssége, hanem ahhoz a helyi közösségek együttműködése is szükséges. Ez a szemlélet hosszú távon csökkentheti a bűnözést, erősíti a lakosság biztonságérzetét, és segíti a társadalmi kohéziót. Fő jellemzői:

- Kapcsolatépítés: a rendőrök, polgárőrök, közterület-felügyelők személyesen ismerik a közösség tagjait, gyakran jelen vannak a mindennapi élet színterein.
- Bizalom erősítése: a közösség tagjai bátrabban jelzik problémáikat, ha ismerik és elérhetőnek látják a rendvédelmi személyeket.
- Megelőzés: nemcsak a bűncselekmények felderítése a cél, hanem a helyi problémák, konfliktusok, veszélyhelyzetek időben való felismerése.
- Partnerség: a Rendőrség és az Önkormányzat közösen dolgozik civil szervezetekkel, iskolákkal, egyházakkal, vállalkozásokkal a közbiztonság javításán.

- Helyi sajátosságokra építés: a közösségi rendészet filozófiája alkalmas lehet arra, hogy a Rendőrség és a további, rendészeti feladatokat ellátó szervek hatékonyabban, a közösség igényeinek megfelelően, az adott városrész problémáihoz és szükségleteihez igazodva használják fel erőforrásaikat – ennek már megvalósult példája a Belvárost érintő, a vendéglátó üzletek éjszakai nyitva tartásával és működéssel, az ott folytatott zeneszolgáltatással kapcsolatos problémáknak a hatóságok általi közös, lakosságot is bevonó kezelése.

A közösségi rendészet a gyakorlatban megvalósulhat lakossági fórumok, fogadóórák és közbiztonsági egyeztetések szervezésével, a Koncepció V. fejezetében kifejtett ifjúsági és iskolai bűnmegelőzési programok végrehajtásával. A rendszer működését segítheti az állandó körzeti megbízotti jelenlét egy adott városrészben, valamint a problémás területek közös bejárása és megoldási tervek kidolgozása a lakossági javaslatok figyelembevételével. Szükségszerű az eddigi jól bevált példákat, jó gyakorlatokat folytatni, a résztvevők közötti együttműködést pedig tovább fejleszteni.

A közösségi rendészet Szombathelyen történő hatékony működését megalapozza a rendészeti és rendvédelmi szervek közötti hagyományosan jó kapcsolat. Az egyes polgárőr egyesületek együttműködési megállapodással rendelkeznek a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitánysággal, amelynek keretében tényleges közös járőrszolgálatra, illetve rendezvénybiztosításokra is sor kerül. A Városrendészet és a Rendőrség között szintén fennáll a formális, gyakorlatban is megvalósuló együttműködés: az önként jelentkező rendőröket az Önkormányzat megbízza, hogy szabadidejükben operátori feladatokat lássanak el a Városrendészet térfigyelő ügyeleti központjában, továbbá közös vegyes járőrszolgálatra is sor kerül. A résztvevő szervezetek között 2025. évtől visszatért az a gyakorlat, hogy havi rendszerességgel áttekintik a közös szolgálatok hatékonyságát, eredményeit, és meghatározzák a következő időszak feladatait.

8.8. Szemléletformálás a közösségi segítségnyújtás erősítése érdekében

A közbiztonság és a társadalmi kohézió nem csupán a rendészeti szervek feladata, hanem a közösség tagjainak felelőssége is. Az Önkormányzat számára kiemelt cél, hogy elősegítse egy olyan társadalmi szemlélet kialakítását, amelyben a lakosság tagjai figyelnek egymásra, nem hagyják magukra a bajba jutottakat, és veszélyhelyzetben készek segítséget nyújtani.

A segítséget ösztönző szemléletformálás részeként az Önkormányzat tájékoztató kampányokat, önkormányzati elismeréseket iskolai és közösségi programokat indíthat, amelyek erősítik az empátiát, a felelősségvállalást és a szolidaritást. Fontos üzenet, hogy a segítségnyújtás nemcsak erkölcsi kötelesség, hanem közösségépítő erő is, amely növeli a biztonságérzetet és erősíti a bizalmat az emberek között. Ennek egyik eszközeként szolgál az is, hogy a város a szombathelyi identitást erősítő program részeként 2023. márciusban megalapította a „Szombathelyi Hétköznapi Hősök”-díjat, amelyet évente egy magánszemély kap, aki a környezete megítélése szerint sokat tesz a közösségért, a szombathelyi emberekért.

További eszköz lehet a közösségi bűnmegelőzési szemlélet meghonosításához a közbiztonsági hónap, illetve a bűnmegelőzési és közbiztonsági hét megszervezése, hagyományának megteremtése, amelyeknek a tudományos szakmai továbbképző előadásokkal párhuzamosan a lakosság széles rétegét érintő előadások és bemutatók is részei lennének. Az Önkormányzat ezen túlmenően együttműködhet civil szervezetekkel, önkéntes közösségekkel és egyházakkal annak érdekében, hogy a segítségnyújtás kultúrája a mindennapok természetes részévé váljon. Az egymásra figyelés, az aktív állampolgári magatartás és a kölcsönös támogatás olyan értékek, amelyek alapvetően járulnak hozzá a város biztonságához és a közösségi ellenállóképesség megerősítéséhez.

IX. CÉLOK, NYOMONKÖVETÉS, CSELEKVÉSI TERV

9.1. Célok kijelölése

A Konceptióban bemutatásra kerültek a bűnügyi helyzet változásai, tendenciái, a bűnmegelőzési programok, a stratégia végrehajtásában részt vevő szervezetek, és azok a kulcsterületek, ahol Szombathelyen jelenleg a legfontosabb a bűnmegelőzési és közbiztonsági intézkedések megtétele. Az ezekben kifejtettek összessége biztosítja a Konceptió megvalósíthatóságát. Az összegzés során meg kell határozni azt az általános, illetve közép- és hosszútávú célrendszert, amelyet szem előtt kell tartani a végrehajtásnál.

A Konceptió általános célja a társadalom biztonságérzetének javítása, a valós és a vélt konfliktusérzetek közelítése, feloldása, a láthatóan életminőséget javító közbiztonság megteremtése, valamint a jogkövető magatartás erősítése.

Közép- és hosszútávú célként az alábbiak határozhatóak meg:

- A lakosság élet- és vagyónbiztonságának tovább javítása, az egymásért érzett felelősség és szolidaritás, valamint az öngondoskodási képesség erősítése.
- A társadalom lehető legszélesebb körének edukációja és felvilágosítása, a bűnmegelőzésben való szerepvállalás ösztönzése.
- A közterületek, közösségi terek megóvása, biztonságuk, rendjük, tisztaságuk fenntartása.
- A környezetvédelem és fenntarthatóság szemléletének tovább erősítése.
- Modern kommunikáció, jó minőségű és innovatív tartalomgyártás, hiteles információáramlás.
- Bűnelkövetővé és áldozattá válás kockázati tényezőinek visszaszorítása a legveszélyeztetettebb társadalmi rétegeknél és csoportoknál.
- Közrend, közbiztonság és a bűnmegelőzés területén elért eredmények, az együttműködő szervezetek között kialakított partneri viszony megőrzése, a bevált módszerek további fejlesztése.

9.2. Nyomonkövetés, értékelés

A Konceptió tervezése folyamata során, habár meghatározásra kerültek az általános célok, valamint az azok elérését szolgáló eszközök, ezek megvalósítása nem tekinthető automatikusnak, magától értetődőnek. Ennek oka részben a társadalmi, gazdasági, folyamatok kiszámíthatatlansága, nem várt akadályok megjelenése. A nyomon követés a konceptió része, amely csak akkor tud jól működni, ha azt megfelelően és folyamatosan működtetik. A konceptió nyomon követése, értékelése, a megtett vagy elmulasztott intézkedésekről való tájékoztatás Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának feladata. A Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendvédelmi Bizottság – a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság bevonásával – a konceptió megvalósulását rendszeresen figyelemmel kíséri, szükség esetén javaslatot tesz a Közgyűlésnek a konceptió aktualizálására.

9.3. Cselekvési Terv, pénzügyi források

A rövid távon, aktuálisan megfogalmazott célok elérése érdekében a Bizottság a Konceptiót alapul véve Cselekvési Tervet készít, amely – összhangban a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiával, szintén – 2 éves időszakra szól, első alkalommal 2026-2027. évekre. A Cselekvési Terv végrehajtásáról mindig beszámol a Közgyűlésnek és azzal egyidejűleg jóváhagyásra előterjeszti a következő időtartamra szóló új cselekvési programot, amelyet szükség esetén lakossági felmérés elkészíttetése, vagy a város aktuális bűnügyi fertőzöttségi térképének elkészítése alapozhat meg.

Az Önkormányzata éves költségvetésében hagyományosan célkeret áll rendelkezésre a közbiztonság javítására és a bűnmegelőzési feladatokra, a Cselekvési Terv végrehajtására. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős anyagi forrást biztosít a jövőben is bűnmegelőzési-közbiztonsági célokra a Szombathelyi Rendőrkapitányságnak, a Szombathelyi Katasztrófavédelmi Kirendeltségnek, a városban működő polgárőr egyesületeknek és a Városrendészetnek a közterület-felügyelő-rendőr közös kamera figyelő és reagáló szolgálatra, valamint drogmegelőzésre és ifjúságvédelmi feladatokra. Az Önkormányzat továbbá folyamatosan figyelemmel követi, hogy milyen pályázati források állnak rendelkezésre, amelyeket be lehet vonni a megfogalmazott, bűnmegelőzési és közbiztonságot célzó feladatok végrehajtásához.

Szombathely Megyei Jogú Város Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Konceptióját
Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése 332/2025. (XII.11.) Kgy. számú határozatával jóváhagyta.

Szombathely, 2025. december „15.”.

